

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Αθήνα 8 -1-1999 - Αριθμ.Πρωτ.2/378/0026/1999

ΘΕΜΑ: Κατευθύνσεις άσκησης Δημοσιονομικού Ελέγχου.

ΜΕΡΟΣ Α

ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Η ύπαρξη των αυστηρών κανόνων δικαίου που διέπουν την πραγματοποίηση των δημοσίων δαπανών, συμβάλει οπωσδήποτε, στην περιστολή τους, στην αποφυγή της σπατάλης εθνικών πόρων και τελικά στη χρηστή και διαφανή διαχείριση του δημοσίου χρήματος.

Τα Ελεγκτικά Όργανα που εκκαθαρίζουν τις δαπάνες του Δημοσίου πρέπει να γνωρίζουν οπωσδήποτε το σύνολο των σχετικών διατάξεων που ισχύουν και να έχουν την ικανότητα της ορθής ερμηνείας για την εφαρμογή τους επί των ελεγχόμενων δαπανών. Θα πρέπει συνεπώς να ενημερώνονται, άμεσα για τις νέες ρυθμίσεις, πράγμα που απαιτεί τη μηχανογραφική υποστήριξη των υπηρεσιών. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται το Ολοκληρωμένο Πληροφορικό Σύστημα Θησαυροφυλακίου και Προϋπολογισμού, που θα λύσει πολλά προβλήματα της Υπηρεσίας μας;

Ωστόσο και μέχρι την εφαρμογή του μηχανογραφημένου συστήματος πληροφόρησης που θα παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης σ' αυτό όλων των Υ.Δ.Ε., τα ελεγκτικά όργανα πρέπει να ενημερώνονται συστηματικά όσον αφορά τις νομοθετικές ρυθμίσεις και τις σχετικές εγκυκλίους που έχουν σχέση με τον έλεγχο των δαπανών. Οι σχετικές διατάξεις κ.λ.π. πρέπει να τηρούνται υποχρεωτικά σε κάθε Υπηρεσία, κατά θέματα, σύμφωνα με τις οδηγίες που έχουν δοθεί κατά καιρούς από τους αρμόδιους Επιθεωρητές ή και με το σχέδιο ενιαίου συστήματος αρχείου που σας κοινοποιήθηκε με την εγκ. 203006/2-4-92 του Υπουργού Οικονομικών.

Οι υπάλληλοι των Υ.Δ.Ε. επιβάλλεται να γνωρίζουν τις βασικές δημοσιονομικές διατάξεις που ισχύουν απαραίτητα για κάθε δαπάνη, αλλά και τις ειδικές διατάξεις που αφορούν ορισμένες κατηγορίες δαπανών, καθώς και τα απαραίτητα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έκδοση των εντολών πληρωμής.

Υπενθυμίζεται ότι στις βασικές δημοσιονομικές διατάξεις περιλαμβάνονται οι γενικές διατάξεις του Συντάγματος (άρθρα 72, 73, 75, 80, 102 - 104) που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τη δημοσιονομική διαχείριση και αποτελούν το πλαίσιο στο οποίο προσαρμόζονται και οι ρυθμίσεις του κοινού νομοθέτη στο χώρο του δημοσιονομικού δικαίου.

Από τις πρόσφατες βασικές διατάξεις του κοινού νομοθέτη επισημαίνονται:

- Ο νόμος 2362/95 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους» (ΦΕΚ 247/95) ο οποίος αντικατέστησε το ν.δ. 321/69 περί Κωδικός Δημοσίου Λογιστικού, καθώς και οι τροποποιήσεις του.
- Τα π.δ/τα 136/98, 138/98 και 151/98 των οποίων οι διατάξεις κοινοποιήθηκαν με την εγκύκλιο με αριθ. 2041799/1069/0026/26-6-98.
- Ο νόμος 2469/97 και ο ν. 2166/93 σχετικά με τον έλεγχο των υποχρεώσεων των επιχορηγούμενων Φορέων κ.λ.π.

Το σύνολο αυτών των διατάξεων, αποτελεί το βασικό θεσμικό πλαίσιο που πρέπει να γνωρίζουν οι υπάλληλοι των Υ.Δ.Ε. για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου γενικά των δημοσίων δαπανών, σε συνδυασμό πάντοτε με τις ειδικές για κάθε δαπάνη διατάξεις, όπως π.χ. για τις προμήθειες, για την ημερήσια εκτός έδρας αποζημίωση, για την ανάθεση μελετών και εκτέλεση Δημόσιων Έργων, για την αποζημίωση υπερωριακής εργασίας, για τα έξοδα υγειονομικής περίθαλψης υπαλλήλων κ.λ.π. Το ανωτέρω νομικό πλαίσιο δυστυχώς μεταβάλλεται συχνά γι' αυτό απαιτείται συνεχής προσπάθεια ενημέρωσης των υπαλλήλων.

ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Παράλληλα με τις βασικές διατάξεις, κατά τον έλεγχο των δαπανών γενικά, λαμβάνονται υπ' όψη και όσα ορίζονται για την ισχύ και το κύρος των λεγόμενων δημοσιολογιστικών πράξεων. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι διοικητικές πράξεις που σχετίζονται με την εκτέλεση του προϋπολογισμού και τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος και διακρίνονται σε κύριες και παρεπόμενες.

Στις κύριες δημοσιολογιστικές πράξεις περιλαμβάνονται οι αποφάσεις των Διατακτών, με τις οποίες αναλαμβάνονται υποχρεώσεις σε βάρος του Δημοσίου, ενώ στις παρεπόμενες περιλαμβάνονται οι διαδοχικές ενέργειες των αρμοδίων διοικητικών οργάνων για την εκτέλεση των δαπανών που έχουν εγκριθεί από τον κύριο ή δευτερεύοντα διατάκτη.

Γενικά για το κύρος των διοικητικών πράξεων που έχουν σχέση με τη Δημοσιονομική διαχείριση, εφαρμόζονται οι βασικοί κανόνες του Διοικητικού Δικαίου που αναφέρονται:

- Στην έναρξη ισχύος των διοικητικών πράξεων, όπου ισχύει ο γενικός κανόνας ότι, όλες οι διοικητικές πράξεις κανονιστικού περιεχομένου, ισχύουν από τη δημοσίευση τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ενώ οι ατομικές διοικητικές πράξεις, ισχύουν από την κοινοποίησή τους στον ενδιαφερόμενο, εκτός εάν από το νόμο επιβάλλεται η δημοσίευση τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

- Στην βασική αρχή της μη αναδρομικής εφαρμογής όλων των διοικητικών πράξεων, εκτός των περιπτώσεων που αυτό ορίζεται με τη σχετική εξουσιοδοτική- διάταξη, έστω και έμμεσα, αλλά σαφώς, όταν η αναδρομικότητα δικαιολογείται από τη φύση της πράξεως ή από τις ειδικές συνθήκες. Σε κάθε περίπτωση όμως η αναδρομική ισχύς των διοικητικών πράξεων συγχωρείται μόνο για εύλογο χρονικό διάστημα.

- Στην ακυρότητα των διοικητικών πράξεων που εκδόθηκαν χωρίς την τήρηση των ουσιαστικών εξωτερικών τύπων, εφ' όσον προβλέπονται ρητά από το νόμο ή από διάταγμα π.χ. παρατυπία κατά τη διενέργεια διαγωνισμού, συνεπάγεται την ακυρότητα της δημοπρασίας. Μόνον σε περίπτωση εξαιρετικών περιστάσεων ή λόγω δημοσίου συμφέροντος, συγχωρείται η αθέτηση των τύπων που προβλέπονται για την έκδοση της πράξης.

Στην περίπτωση αυτή εντάσσεται η ακυρότητα των κανονιστικών διοικητικών πράξεων που προκαλούν δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋ/σμού, (αρθρ. 22, του ν. 2362/95), όταν δεν έχει συμπράξει ο Υπουργός Οικονομικών κατά την έκδοση τους.

Γενικά κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών που προβλέπονται από τον νόμο ή με απόφαση του Υπ. Οικονομικών, πρέπει να εξετάζεται εάν οι σχετικές διοικητικές πράξεις που στηρίζουν την δαπάνη έχουν νομικά ελαττώματα. Οι βασικές προϋποθέσεις για την εγκυρότητα των πράξεων αυτών ορίζονται στο διοικητικό δίκαιο στο οποίο ανατρέχουμε. Κυρίως εξετάζεται: α) Η νόμιμη υπόσταση και αρμοδιότητα του οργάνου που εξέδωσε τις σχετικές πράξεις β) Η νόμιμη δήλωση βουλήσεως του οργάνου και γ) Η τήρηση όλων των νόμιμων τύπων.

- Στην απαραίτητη αιτιολόγηση διοικητικών πράξεων που στηρίζουν την πραγματοποίηση της δαπάνης. Κατά κανόνα όλες οι διοικητικές πράξεις πρέπει να περιέχουν αιτιολογία για την έκδοσή τους, έστω και αν ο νόμος που ορίζει την έκδοσή τους δεν το αναφέρει ρητά, σύμφωνα με τη γομολογία του Σ.τ.Ε. Επίσης το Ελεγκτικό Συνέδριο (Ε.Σ.) έχει κρίνει ότι η πράξη σύντμησης της προθεσμίας διενέργειας διαγωνισμού, λόγω του κατεπείγοντος, πρέπει να αιτιολογείται, όπως και οι εντολές μετακίνησης και διανυκτέρευσης των υπαλλήλων κ.λ.π.

Όταν όμως η αιτιολογία επιβάλλεται από το νόμο, θεωρείται ουσιώδης τύπος της πράξης και πρέπει να είναι σαφής, συγκεκριμένη και να περιλαμβάνεται στο κείμενο της ή να προκύπτει αμέσως και ευθέως από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου.

Στην περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές η υπάρχουσα αιτιολογία είναι εσφαλμένη και η διοικητική πράξη είναι άκυρη.

ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Όλες οι έννομες σχέσεις που δημιουργούνται από τις δημοσιολογιστικές πράξεις ρυθμίζονται κυρίως από το διοικητικό δίκαιο. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει ειδική διάταξη στο χώρο αυτό, τότε καταφεύγουμε σε ανάλογες διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου π.χ. για τη διακοπή της παραγραφής σε ορισμένες περιπτώσεις οι διατάξεις συμπληρώνονται από ανάλογες διατάξεις του Αστικού Κώδικα ή για τις διοικητικές συμβάσεις, συχνά ανατρέχουμε στις διατάξεις περί συμβάσεων του ιδιωτικού δικαίου.

Γενικά στο Δημόσιο λογιστικό, η ερμηνεία των διατάξεων που ρυθμίζουν τις έννομες σχέσεις πρέπει να είναι αυστηρή γραμματική και σε καμιά περίπτωση διασταλτική ή ανάλογη. Δεν επιτρέπεται π.χ. η απαλλαγή από κρατήσεις σε δαπάνες του τακτικού προϋπ/σμού κατ' αναλογία των διατάξεων περί απαλλαγής από κρατήσεις των δαπανών του προϋπ/σμού Δημ. Επενδύσεων.

Συχνά ανατρέχουμε επίσης στη νομολογία κυρίως των αποφάσεων του Σ.τ.Ε. και Ε.Σ., αλλά και των λοιπών δικαστηρίων, με τις οποίες επιλύονται αμφισβητήσεις ως προς το περιεχόμενο εφαρμοστέων διατάξεων.

Για την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας ανατρέχουμε στις ειδικές διατάξεις που ισχύουν κατά κατηγορία δαπανών π.χ. εάν πρόκειται για προμήθειες, οι σχετικές διαδικασίες περιγράφονται με τις διατάξεις περί κρατικών προμηθειών Εάν πρόκειται για εκτέλεση Δημ. Έργων, ανατρέχουμε στις ειδικές διατάξεις περί εκτελέσεως δημοσίων έργων κ.λ.π.

Τα νόμιμα δικαιολογητικά προκύπτουν ή καθορίζονται με τις ειδικές, κατά περίπτωση διατάξεις ή με υπουργικές αποφάσεις. Από το ν. 2362/95 προβλέπεται επίσης ο καθορισμός τους με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Απαραίτητα, πρέπει να εξετάζεται η περίπτωση τυχόν παραγραφής της απαίτησης, προτού ανατρέξουμε στις ειδικές διατάξεις που στηρίζουν τη δαπάνη, γιατί εάν η συγκεκριμένη απαίτηση κατά του Δημοσίου έχει υποπέσει στην παραγραφή, τότε δεν μπορεί να πληρωθεί και συνεπώς δεν έχει νόημα ο έλεγχος των λοιπών προϋποθέσεων.

4. ΣΥΝΑΨΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4.1 Γενικοί Κανόνες

Οι βασικοί κανόνες που διέπουν τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνονται στο 13^ο Κεφάλαιο του ν. 2362/95. Οι διατάξεις αυτές αποτελούν επανάληψη των γενικών αρχών σύναψης συμβάσεων του Δημοσίου, με επαχθή αιτία, που ίσχυαν μέχρι την ψήφιση του ως άνω νόμου, με ανάλογη βέβαια προσαρμογή στα σύγχρονα δεδομένα και στα πλαίσια των κοινοτικών οδηγιών.

Με τους κανόνες αυτούς καθορίζονται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για να είναι έγκυρη η σύναψη Δημοσίων συμβάσεων με τις οποίες δημιουργούνται δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.

Ειδικότερα ορίζεται ότι δεν επιτρέπεται να συνομολογούνται συμβάσεις για λογαριασμό του Δημοσίου εάν η κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών δεν προβλέπεται από γενικές ή ειδικές διατάξεις ή δεν συντελεί στην εκπλήρωση των σκοπών ή στη λειτουργική δραστηριότητα των Φορέων, όπως οι σκοποί και οι δραστηριότητες προσδιορίζονται με τις καταστατικές ή οργανωτικές διατάξεις τους.

Για να είναι τυπικά έγκυρες οι Δημόσιες συμβάσεις με συμβατικό αντικείμενο αξίας άνω των 400.000 δραχμών καθορίζεται ως τύπος των συμβάσεων αυτών το ιδιωτικό, τουλάχιστον, έγγραφο και ορίζεται ότι για την υπογραφή τους, είναι αρμόδιος ο Διατάκτης της δαπάνης ή το εξουσιοδοτημένο από αυτόν δημόσιο όργανο. Το ποσό αυτό μπορεί να τροποποιείται με απόφαση του Υπ. Οικονομικών. Ευνόητο βέβαια είναι ότι στο πρόσωπο των αντισυμβαλλόμενων με το Δημόσιο πρέπει να διαπιστώνεται η ύπαρξη των βασικών στοιχείων και προϋποθέσεων που επιβάλλονται

και από τις γενικές αρχές των συμβάσεων του Αστικού Δικαίου, ώστε να μην υφίσταται κίνδυνος ακυρότητας.

4.2 Έγκριση - Αρμόδια όργανα

Για την πραγματοποίηση δαπανών του Δημοσίου κατά γενική αρχή (άρθρο 21 του ν. 2362/95) απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του Διατάκτη (Υπουργού, Γ.Γραμματέα Περιφέρειας) ή του νόμιμα από αυτούς εξουσιοδοτημένου οργάνου. Η έγκριση παρέχεται με ιδιαίτερο έγγραφο, στο οποίο πρέπει να αναγράφονται οι διατάξεις των νόμων κ.λ.π. στις οποίες στηρίζεται η δαπάνη, το είδος, η αιτία που την επιβάλλει, η επιβάρυνση που προκαλείται στον προϋπολογισμό, το οικον. Έτος ο Φορέας και ο Κ.Α.Ε. που προβλέπουν την ανάλογη πίστωση.

Ανάλογες ρυθμίσεις περιλαμβάνονται με τα άρθρα 40-43 του ν.δ. 496/74 για τη σύναψη συμβάσεων για λογαριασμό των Ν.Π.Δ.Δ. που συνομολογούνται, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από τις ειδικές για κάθε Ν.Π. διατάξεις, από τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Δεν επιτρέπεται συνεπώς η έγκριση για την πραγματοποίηση της δαπάνης να παρέχεται μόνο με το έγγραφο της σύμβασης, όταν πρόκειται για εκτέλεση έργου, πραγματοποίηση προμήθειας κ.λ.π. ούτε βέβαια και με άλλα προηγούμενα της σύμβασης έγγραφα; όπως είναι η προκήρυξη του διαγωνισμού, ή η έγκριση των πρακτικών. Επίσης σημειώνεται ότι εάν το εκτελούμενο έργο ή προμήθεια κ.λ.π. βαρύνουν τμηματικά ή εξ ολοκλήρου τα επόμενα οικον. έτη, για την ανάληψη των σχετικών υποχρεώσεων και την πραγματοποίηση αυτών των δαπανών απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του Υπ. Οικονομικών, ενώ για τα Ν.Π.Δ.Δ. απαιτείται έγκριση από το αρμόδιο όργανο που εγκρίνει τον Προϋπολογισμό τους.

Το Δημόσιο κατά κανόνα εκπροσωπείται από τον αρμόδιο Διατάκτη ή από ειδικά εξουσιοδοτημένο από αυτόν όργανο, για τη σύναψη συμβάσεων προμήθειας αγαθών, παροχής υπηρεσιών κ.λ.π., εκτός από τις περιπτώσεις που ρυθμίζονται διαφορετικά από ειδικές διατάξεις.

Οι προκαταρκτικές ενέργειες που προηγούνται της σύναψης της σύμβασης, όταν διενεργούνται από εξουσιοδοτημένο όργανο, πρέπει να γίνονται πάντα στα πλαίσια της εξουσιοδότησης η οποία πρέπει να είναι γραπτή και να προηγείται από την ημερομηνία, κατάρτισης της σύμβασης.

Στο κείμενο της σύμβασης που υπογράφεται κατά τα ανωτέρω, πρέπει να περιλαμβάνεται ο αριθμός και η ημερομηνία που το υπεύθυνο όργανο εγκρίνει την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης δαπάνης, καθώς και ο αριθμός καταχώρισης της σχετικής ανάληψης υποχρέωσης για τη δέσμευση της απαιτούμενης πίστωσης στο βιβλίο εγκρίσεων και εντολών, όταν πρόκειται για δαπάνη που βαρύνει τον τακτικό προϋπολογισμό, ενώ για την πραγματοποίηση δαπανών που καλύπτονται από τις πιστώσεις του Π.Δ.Ε. βασική προϋπόθεση για τη σύναψη των σχετικών συμβάσεων είναι η ένταξη των σχετικών έργων στο πρόγραμμα αυτό, με τις ισχύουσες διαδικασίες.

Η απαιτούμενη αποδοχή της πρότασης για την κατάρτιση της σύμβασης, μπορεί να γίνεται και με χωριστό έγγραφο. Η εκπλήρωση όμως της παροχής από τον

αντισυμβαλλόμενο με το Δημόσιο καλύπτει την ακυρότητα της σύμβασης η οποία θα μπορούσε να προβληθεί λόγω της έλλειψης γραπτού τύπου της αποδοχής. Η ημερομηνία σύναψης της σύμβασης πρέπει να είναι σαφής και να προηγείται από την πραγματοποίηση της δαπάνης, ενώ πρέπει να ακολουθεί ή να είναι ταυτόχρονη με την χρονολογία έγκρισης του αρμοδίου οργάνου για την πραγματοποίηση της δαπάνης.

Οι γενικές αυτές αρχές των συμβάσεων έχουν εφαρμογή για όλους τους συμβαλλόμενους φορείς του Δημοσίου τομέα και ισχύουν ασφαλώς ανάλογα και για τις ΝΑ

4.3 Γενικές Διατάξεις Διαδικασιών Σύναψης Συμβάσεων.

Κατά κανόνα για κάθε σύμβαση του Δημοσίου που συνεπάγεται δαπάνη, αν-δεν ορίζεται διαφορετικά με ειδική διάταξη, προηγείται η προβλεπόμενη, από τις κατά περίπτωση ισχύουσες διατάξεις, διαδικασία του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, ενώ κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η σύναψη συμβάσεων προμήθειας αγαθών, παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης έργων, με συνοπτική διαδικασία ή διαπραγμάτευση.

Ειδικότερα οι διατάξεις των άρθρων 82 και 83 του ν. 2362/95 με τις οποίες ρυθμίζονται διαδικασίες σύναψης συμβάσεων και οι εξαιρέσεις από αυτές, εναρμονιζόμενες με το περιεχόμενο της οδηγίας 92/50/18-6-92 της Ε.Ε., αναφέρονται σε περιπτώσεις προμηθειών που δεν εντάσσονται ή εξαιρούνται 1 από το Ενιαίο Πρόγραμμα Κρατικών Προμηθειών, καθώς και σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης εργασιών. Ευνόητο είναι βέβαια ότι οι συμβάσεις που συνάπτονται σε όμοιες περιπτώσεις για ποσά άνω των 200.000 ECU υπάγονται στις ρυθμίσεις της ανωτέρω οδηγίας της Ε.Ε.

Με τις ρυθμίσεις αυτές, επαναφέρονται οι διατάξεις του άρθρου 86 του ν.δ. 321/69 που είχε καταργηθεί με το άρθρο 17 του ν. 1797/88 περί προμηθειών.

Η σύναψη σύμβασης με απευθείας ανάθεση για τις προαναφερόμενες περιπτώσεις, επιτρέπεται όταν πρόκειται για προμήθεια αγαθών, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων για ύψος δαπάνης μέχρι του ποσού των 4.000.000 δραχμών ετησίως. Από το ποσό αυτό και μέχρι τα 8.000.000 δραχμές απαιτείται διαγωνισμός με συνοπτική διαδικασία (πρόχειρος) που διενεργείται από τριμελή επιτροπή, ενώ πάνω από αυτό το ποσό απαιτείται η διενέργεια τακτικού διαγωνισμού (ανοικτού ή κλειστού) σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης.

Τα ποσά αυτά έχουν καθοριστεί σήμερα με την απόφαση 2024710/602/0026/8-4-98 (ΦΕΚ 431/Β/7-5-98) του Υπουργού Οικονομικών και μπορεί να αναπροσαρμόζονται. Διευκρινίζεται ότι οι περιορισμοί των ποσών αυτών αναφέρονται σε ύψος ετήσιας εγγεγραμμένης πίστωσης κατά Κ.Α.Ε., στον Κρατ. προϋπολογισμό.

4.4 Σύναψη Σύμβασης με Διαπραγμάτευση.

Με την παρ. 2 του άρθρου 83 του Ν. 2362/95 ορίζονται οι περιπτώσεις σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών κ.λ.π. με διαπραγμάτευση, **μετά από δημοσίευση σχετικής προκήρυξης όταν:**

- Οι προσφορές που υποβλήθηκαν κατά τη διενέργεια διαγωνισμού είναι άκυρες ή απαράδεκτες και η επανάληψη του διαγωνισμού κρίνεται ασύμφορη για το Δημόσιο.

Αστάθητοι παράγοντες ή η φύση των Υπηρεσιών, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δεν επιτρέπουν μία προκαταρκτική τιμολόγηση.

- Η φύση των παρεχομένων υπηρεσιών (πνευματικών, χρηματοπιστωτικών κ.λ.π.) δεν παρέχει τη δυνατότητα διατύπωσης των όρων με ακρίβεια.

Με την παρ. 3 του ίδιου ως άνω άρθρου, επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης με διαπραγμάτευση, **χωρίς** όμως **δημοσίευση** σχετικής προκήρυξης όταν:

- Δεν έχει υποβληθεί καμία προσφορά ή καμία κατάλληλη, σε διαγωνισμό ανοικτό ή κλειστό.
- Για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, η εκτέλεση των υπηρεσιών μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο πρόσωπο.
- Η σύμβαση αποτελεί συνέχεια ενός διαγωνισμού μελετών και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους κανόνες πρέπει να ανατεθεί στο νικητή του διαγωνισμού
- Πρόκειται για συμπληρωματικές υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονται στην πρώτη σύμβαση, αλλά είναι αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων.
- Πρόκειται για νέες υπηρεσίες που συνιστούν επανάληψη όμοιων που είχαν ανατεθεί με τακτικό διαγωνισμό στον αρχικό ανάδοχο και αποτελούν συνέχεια ή συμπλήρωση της αρχικής σύμβασης, υπό ορισμένες προϋποθέσεις.
- Πρόκειται για έκτακτη, και φανερά κατεπείγουσα ανάγκη που πρέπει να αιτιολογείται από την αρμόδια Υπηρεσία γιατί δεν μπορεί να τηρηθούν οι διαδικασίες του διαγωνισμού, με την προϋπόθεση ότι το επειγόν δεν απορρέει από ευθύνη της Υπηρεσίας.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις εφαρμόζονται ανάλογα και για τη σύναψη συμβάσεων προμηθειών ή έργων, σε συνδυασμό με τις ειδικές γι αυτές διατάξεις.

Με την υπογραφή των συμβάσεων, βάσει των διατάξεων αυτών, **επιτρέπεται η χορήγηση προκαταβολής** όταν προβλέπεται και από τη σύμβαση, μέχρι ποσοστού 50% της συμβατικής αξίας.

Η προκαταβολή είναι έντοκη, με επιτόκιο που καθορίζεται με απόφαση του Υπ. Οικονομικών σε ποσοστό ίσο με το εκάστοτε επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, δωδεκάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες (απόφαση 2037288/808/0026/30-5-96 ΦΕΚ 433/Β/6-6-96) και χορηγείται με την κατάθεση ισόποσης εγγυητικής επιστολής, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Εξαιρετικά, δεν επιτρέπεται (αρθρ. 111 του ν. 2362/95) η σύναψη σύμβασης για ασφάλιση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του δημοσίου σε ασφαλιστικούς

οργανισμούς και επιχειρήσεις. Επιτρέπεται μόνο κατ' εξαίρεση η ασφάλιση κινητών και, ακινήτων του Δημοσίου που βρίσκονται στο εξωτερικό. Εξαίρεση επίσης προβλέπεται για τους Ο.Τ.Α. και ΝΑ, με τη διάταξη της παρ: 13 του άρθρου 9 του ν. 2623/98 (ΦΕΚ 139/98).

Η παράβαση των ανωτέρω διατάξεων που ρυθμίζουν, σε γενικό πλαίσιο, τη σύναψη συμβάσεων του δημοσίου, επάγεται την ακυρότητα της σύμβασης. Από την ακυρότητα αυτή και από την τυχόν παρανομία των διοικητικών οργάνων, δεν γεννάται υποχρέωση του Δημοσίου για αποζημίωση του αντισυμβαλλομένου ή τρίτου. Τα συμφέροντα του συμβαλλόμενου με το δημόσιο, στις περιπτώσεις αυτές, προστατεύονται από τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, τις οποίες μπορεί αυτός να επικαλεστεί.

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ (ν. 2286/95)

5.1 Γενικά

Οι συμβάσεις για προμήθεια κάθε είδους αγαθών που ενεργούνται από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., τις Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς, Τράπεζες που ανήκουν στο Δημόσιο είτε στο σύνολο τους, είτε κατά πλειοψηφία, τα Κρατικά Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, τις συνδεδεμένες με αυτά επιχειρήσεις, καθώς και τις ενώσεις που συγκροτούνται από ένα ή περισσότερους από τους ανωτέρω φορείς, συνάπτονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του ν. 2286/95 περί προμηθειών του Δημοσίου και του Π.Δ. 394/96.

Εξαίρεση αποτελεί το Υπουργείο Εθνικής Αμυνας το οποίο εκτελεί τις προμήθειες των τομέων του με τις ειδικές διατάξεις περί προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και οι Ο.Τ.Α. για τους οποίους ισχύει ενιαίος ειδικός κανονισμός (Π.Δ. 410/95), ενώ για τις Ν.Α. ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για το Δημόσιο, σύμφωνα με το άρθρο 100 του Π.Δ. 30/96, σε συνδυασμό με τις ειδικές ρυθμίσεις του δ/τος αυτού. Οι συμβάσεις που συνάπτονται από τις Ν.Α. υπογράφονται από το Νομάρχη ή από εξουσιοδοτημένα όργανα, σύμφωνα με το άρθρο 62 του αυτού ως άνω Π.Δ/τος.

Ειδικότερα για τα αποφασίζοντα όργανα στις διάφορες συμβάσεις της Ν.Α. απαιτείται να εξετάζονται οι ειδικές ρυθμίσεις που ισχύουν κατά περίπτωση, λόγω των συχνών τροποποιήσεων των σχετικών διατάξεων,

Οι προμήθειες του δημοσίου τομέα εντάσσονται στην κατηγορία των συμβάσεων από επαχθή αιτία και συνάπτονται εγγράφως, μεταξύ ενός προμηθευτή και ενός νόμιμου εκπροσώπου των προαναφερόμενων φορέων. Ως αντικείμενο έχουν την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) και τη μίσθωση αγαθών. Οι δύο τελευταίες μορφές συναλλαγών εισάγονται κυρίως και εφαρμόζονται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα μετά την πλήρη ενσωμάτωση των τελευταίων κωδικοποιημένων κοινοτικών οδηγιών (93/36 και 93/38 Ε.Ε.) στο εθνικό μας δίκαιο.

Ειδικότερα, με το ν.2286/85, παρέχεται η δυνατότητα σύναψης **προγραμματικών συμφωνιών** και **αναπτυξιακών συμβάσεων** για την ικανοποίηση των αναγκών των φορέων οι οποίοι αποτελούν σημαντικούς πελάτες της εγχώριας βιομηχανίας.

Ανάλογη ρύθμιση υπάρχει με το άρθρο 35 του Π.Δ. 410/95 για πγ σύναψη προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ των Ο.Τ.Α, της ΚΕΔΚΕ, Δημοτ, Επιχειρήσεων κ.λπ., με φορείς του Δημόσιου Τομέα, για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης μίας περιοχής ή για την παροχή υπηρεσιών.

Οι σχετικές αυτές διατάξεις ισχύουν αναλόγως και για τη σύναψη ομοίων συμβάσεων από τις Ν.Α., σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν.δ. 30/96.

Προμήθειες του δημόσιου τομέα θεωρούνται επίσης και οι συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης εργασιών, εγκατάστασης, συντήρησης, μεταφοράς ή και άλλων εργασιών που σχετίζονται με την προμήθεια αγαθών, στην περίπτωση όμως που η αξία τους υπερβαίνει την αντίστοιχη των εργασιών.

Οι προμήθειες των φορέων που υπάγονται στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου, εγκρίνονται με την ένταξη τους στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (Ε.Π.Π.).

Το Ε.Π.Π. εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, μετά από γνώμη της Επιτροπής Πολιτικής και Προγραμματισμού Προμηθειών (Ε.Π.Π.Π.) με βάση τα επί μέρους προγράμματα προμηθειών που υποβάλλονται από τους υπόχρεους φορείς.

Μετά την έγκριση του Ε.Π.Π. αρχίζει η διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης των συμβάσεων προμηθειών.

Η σύναψη και η εκτέλεση των συμβάσεων προμηθειών μπορεί να είναι είτε **κεντρική**, όταν διενεργείται από το Υπουργείο Ανάπτυξης (Τ.Εμπορίου), είτε **αποκεντρωμένη**, όταν διενεργείται από οποιοδήποτε άλλο φορέα που υπάγεται στις διατάξεις του νόμου περί Κρατικών προμηθειών.

Από το Υπουργείο Ανάπτυξης συνάπτονται και εκτελούνται συμβάσεις προμηθειών που η δαπάνη τους βαρύνει τον τακτικό προϋπολογισμό, τους προσαρτημένους σε αυτόν προϋπολογισμούς και λογαριασμούς, τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων, καθώς και κάθε αποκεντρωμένη προμήθεια, εφόσον εγκριθεί με κοινή απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, με τη γνώμη της Ε.Π.Π.Π.

Από την κεντρική εκτέλεση εξαιρούνται οι προμήθειες των οποίων η συνολική ετήσια δαπάνη κατά κωδικό αριθμό αρχείου ειδών, δεν υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Υπ. Ανάπτυξης.

Με την απόφαση αριθ. Π1/6619/9-12-97 (ΦΕΚ 18/Β/21-1-98) του Υπ. Ανάπτυξης που ισχύει σήμερα, ορίζεται ότι εξαιρούνται από την Κεντρική εκτέλεση οι προμήθειες μέχρι 10.000.000 με Φ.Π.Α., ενώ προμήθειες αξίας μέχρι 7.000.000 δρχ. κατά κωδικό αριθμό Αρχείου ειδών γίνονται με απ' ευθείας ανάθεση, και οι προμήθειες αγαθών αξίας μέχρι 8.000.000 δραχμών ετησίως, κατά κωδικό αριθμό Αρχείου ειδών, γίνονται με συνοπτικές διαδικασίες (πρόχειρος διαγωνισμός). Στα ανωτέρω ποσά περιλαμβάνεται και ο Φ.Π.Α.

Διευκρινίζεται στο σημείο αυτό ότι με τις διατάξεις του άρθρου 83 του ν. 2362/95 επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης με απευθείας ανάθεση για προμήθεια προϊόντων,

παροχή υπηρεσιών και εκτέλεση έργων, ετησίως για ύψος δαπάνης μέχρι ποσού 4.000.000 δρχ., ενώ από το ποσό αυτό και μέχρι το ποσό των 8.000.000 δρχ. απαιτείται (πρόχειρος) διαγωνισμός με συνοπτική διαδικασία. Το ύψος της δαπάνης με τις διατάξεις του ως άνω νόμου αναφέρεται στην εγγεγραμμένη πίστωση στον Κ.Α.Ε. του προϋπολογισμού, εγώ με τις διατάξεις του ν. 2286/95 περί προμηθειών, οι βάσεις των ποσών αναφέρονται σε δαπάνη κατά **Κωδικό** αριθμό ένταξης των ειδών **στο Αρχείο του Ενιαίου Προγράμματος**.

Συνοψίζοντας καταλήγουμε, με σύγκριση των ως άνω παραλλήλων ρυθμίσεων, ότι για προμήθειες αγαθών αξίας άνω των 8.000.000 δρχ. που γίνονται βάσει του νόμου περί προμηθειών, καθώς και για προμήθειες αγαθών που εξαιρούνται από το Ε.Π.Π. και γίνονται βάσει του νόμου περί Δημοσίου Λογιστικού, αλλά και για εργασίες ή παροχή υπηρεσιών, άνω του ποσού των 8.000.000 δρχ. απαιτείται δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Εξαιρούνται επίσης από το Ε.Π.Π. οι προμήθειες που αναφέρονται σε είδη γραφικής ύλης, εξοπλισμό θέρμανσης και φωτισμού, έπιπλα και είδη καθαριότητας, τα οποία βαρύνουν τις πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στους περιφερειακούς προϋπολογισμούς.

5.2 Διαδικασίες Σύναψης Συμβάσεων Προμηθειών

Οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών σε κεντρικό επίπεδο διακρίνονται σε συνοπτικές, ανοικτές, κλειστές και με διαπραγμάτευση.

- **Συνοπτικές** (πρόχειρος διαγωνισμός) είναι οι διαδικασίες που διενεργούνται μόνο για τη σύναψη συμβάσεων προμηθειών αγαθών αξίας κάτω των διακοσίων χιλιάδων (200.000) Ε C U , ετήσιας συνολικής δαπάνης. (**Ανοικτές** (ανοικτός διαγωνισμός) είναι οι διαδικασίες που κάθε ενδιαφερόμενος προμηθευτής μπορεί να υποβάλλει προσφορά.
- **Κλειστές** (κλειστός διαγωνισμός) είναι οι διαδικασίες κατά τις οποίες μπορούν να υποβάλλουν προσφορά μόνο οι προμηθευτές οι οποίοι έχουν προσκληθεί από τον Φορέα, που διενεργεί το διαγωνισμό.
- **Με διαπραγμάτευση** (εξαιρετική ή απευθείας ανάθεση) είναι η διαδικασία κατά την οποία οι επί μέρους φορείς προσφεύγουν στους προμηθευτές της επιλογής τους και διαπραγματεύονται τους όρους των υπό σύναψη συμβάσεων με ένα ή περισσότερους από αυτούς, με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Κάθε χρόνο οι φορείς των οποίων οι προμήθειες εκτελούνται σύμφωνα με τον Ν. 2286/95 κεντρικά από το Υπουργείο Ανάπτυξης, καταρτίζουν το σχετικό προϋπολογισμό εξόδων και τον υποβάλλουν στο Υπουργείο Οικονομικών.

Ο Προϋπολογισμός αυτός περιλαμβάνει δύο σκέλη. Το ένα αφορά τις προμήθειες, η εκτέλεση των οποίων θα γίνει από το Υπουργείο Ανάπτυξης (Τ.Εμπορίου) και το άλλο εκείνες, η εκτέλεση των οποίων θα γίνει από τους ίδιους του φορείς, είτε με βάση τις εξαιρέσεις του νόμου από κεντρική εκτέλεση είτε με εξαίρεση που παρέχει η απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης που εκδίδεται κάθε χρόνο για την κατάρτιση του Ε.Π.Π. του επόμενου χρόνου. Οι φορείς που διενεργούν τους διαγωνισμούς, μετά την έγκριση του Ε.Π.Π. γνωστοποιούν με σχετική ανακοίνωση στην επίσημη εφημερίδα

της Ε.Ε. και την Τράπεζα δεδομένων TED , όλες τις προμήθειες, κατά κατηγορίες προϊόντων που πρόκειται να διενεργήσουν μέσα στο έτος, όταν η αξία τους είναι ίση ή μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αξία σε δραχμές των 750.000 ECU.

Στις περιπτώσεις βέβαια του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού οι φορείς πρέπει να φροντίζουν για την ευρεία γνωστοποίηση της διακήρυξης με τους κανόνες που ορίζονται από τις διατάξεις.

Αποστέλλουν ακόμη τη διακήρυξη για δημοσίευση στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων της Ε.Ε. όταν η προϋπολογισθείσα αξία υπερβαίνει ορισμένο κάθε φορά ποσό ECU (137.537 μέχρι 31-12-97).

Για προμήθειες αγαθών σημαντικής οικονομικής ή τεχνολογικής αξίας των φορέων του δημόσιου τομέα σύμφωνα με το άρθρο 3, του ν. 286/9 αρμόδια είναι η Επιτροπή που συνιστάται, κάθε φορά, σύμφωνα με απόφαση, του Υπουργικού Συμβουλίου. Στην Επιτροπή αυτή συμμετέχουν και εκπρόσωποι των, κομμάτων που είναι αναγνωρισμένα στη Βουλή. Η Επιτροπή αυτή αποφασίζει για τη διαδικασία που θα τηρηθεί, το φορέα που θα προβεί στις διαδικασίες, καθώς και για την κατακύρωση, την ανάθεση ή τη ματαίωση της προμήθειας.

Για έργα ή προμήθειες, όταν η σχετική δαπάνη υπερβαίνει το ένα •δισεκατομμύριο δραχμές, προβλέπεται με το άρθρο 15 του ν. 2145/93 η δυνατότητα άσκησης ελέγχου νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο (Ε.Σ.), πριν από την υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Εάν όμως ο έλεγχος αυτός δεν ολοκληρωθεί σε προθεσμία 15 ημερών, από την υποβολή του φακέλου, η σύμβαση μπορεί να υπογραφεί. Στην περίπτωση, βέβαια που ο έλεγχος είναι αρνητικός η σύμβαση δεν υπογράφεται.

Με το άρθρο 16 επίσης του προαναφερόμενου νόμου, προβλέπεται η διενέργεια ελέγχου (κατασταλτικού) του Ε.Σ. με τη διαδικασία του άρθρου, 85. του ν. 1892/90, για κάθε έργο, προμήθεια, επιχορήγηση, ενίσχυση και γενικά για κάθε πρόγραμμα που χρηματοδοτείται είτε ολικά είτε μερικά από την Ε.Ε.

Για τον έλεγχο νομιμότητας όλων των προκαταρτικών πράξεων, από τη διακήρυξη του διαγωνισμού μέχρι και την κατακυρωτική πράξη των αποτελεσμάτων, επιτρέπεται, σε διοικητικό επίπεδο, ένσταση η οποία υποβάλλεται, έγγραφα στο αρμόδιο όργανο που διενεργεί το διαγωνισμό, σε ορισμένη προθεσμία, κατά περίπτωση και έχει πάντα ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Επί όλων επίσης των ανωτέρω πράξεων, παρέχεται το δικαίωμα προσφυγής στο αρμόδιο Διοικ. Εφετείο. Μπορεί ακόμα να ορίζεται στη διακήρυξη ή στη σύμβαση ότι για επίλυση των σχετικών διαφορών, αντί της προσφυγής στη (δικαιοσύνη, οι συμβαλλόμενοι προσφεύγουν σε διαιτησία, της οποίας οι αποφάσεις είναι υποχρεωτικές για τους συμβαλλόμενους.

Η προσφερόμενη τιμή είναι σε δραχμές ή συνάλλαγμα, ανάλογα με τη χώρα προέλευσης των αγαθών, ενώ οι προσφορές για εγχώρια προϊόντα με τιμή συναλλάγματος ή με ρήτρα συναλ/τος απορρίπτονται ως απαράδεκτες.

Εάν για την παράδοση των υλικών προβλέπεται χρόνος μεγαλύτερος των 12 μηνών, τότε ορίζεται στη διακήρυξη όρος για αναπροσαρμογή της τιμής. Στην περίπτωση

αυτή καθορίζεται με τη διακήρυξη ο τύπος, ο τρόπος και οι προϋποθέσεις αναπροσαρμογής.

Με τις ρυθμίσεις αυτές επιδιώκεται η εξασφάλιση της διαφάνειας και του κοινωνικού ελέγχου στο προκαταρκτικό στάδιο, πριν από τη σύναψη των συμβάσεων.

Δικαίωμα συμμετοχής στις προμήθειες του Δημόσιου Τομέα έχουν φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς και ενώσεις προμηθευτών που υποβάλλουν κοινή προσφορά.

Ο προμηθευτής στον οποίο κατακυρώθηκε ή ανατέθηκε η προμήθεια, υποχρεούται σε ορισμένη προθεσμία από την ανακοίνωση του αποτελέσματος, να προσέλθει για την υπογραφή της σύμβασης.

5.3 Ανακοίνωση Ανάθεσης Προμηθειών - Κατάρτιση Σύμβασης

Μετά το πέρας των διαδικασιών που προηγούνται της σύναψης σύμβασης ενημερώνεται εγγράφως ο προμηθευτής στον οποίο κατακυρώθηκε ή ανατίθεται η προμήθεια. Στο έγγραφο αυτό περιλαμβάνεται απαραίτητα το είδος, η ποσότητα, η τιμή των αγαθών, καθώς και ο φορέας για τον οποίο προορίζονται. Μετά την ανακοίνωση του αποτελέσματος καταρτίζεται το κείμενο της σύμβασης, με ορισμένη προθεσμία υπογραφής.

Κατά κανόνα με την ανακοίνωση θεωρείται ότι έχει συναφθεί η σύμβαση και το κείμενο που ακολούθως υπογράφεται έχει αποδεικτικό χαρακτήρα. Εάν όμως δεν υπογραφεί μέσα στην ορισμένη προθεσμία με ευθύνη του προμηθευτή, ο προμηθευτής κηρύσσεται έκπτωτος, με απόφαση του Υπουργού ή του αρμόδιου οργάνου των Φορέων.

Στο κείμενο της σύμβασης που υπογράφεται από τα συμβαλλόμενα μέρη περιλαμβάνονται οπωσδήποτε τα ακόλουθα:

- Ο τόπος και χρόνος υπογραφής.
- Τα συμβαλλόμενα μέρη.
- Τα προς προμήθεια αγαθά, η ποσότητα και η τιμή τους καθώς και ο τρόπος και τόπος παράδοσης.
- Οι τεχνικές προδιαγραφές των υλικών
- Οι απαραίτητες εγγυήσεις και οι προβλεπόμενες ρήτρες
- Ο τρόπος επίλυσης των-διαφορών που μπορεί να προκύψουν.
- Ο τρόπος πληρωμής και η τυχόν αναπροσαρμογή του συμβατικού τιμήματος, όταν προβλέπεται.

Το κείμενο της σύμβασης κατισχύει από κάθε άλλο κείμενο στο οποίο στηρίζεται αυτό (π.χ. προσφορά, διακήρυξη κ.λ.π.) εκτός εάν πρόκειται για εμφανή σφάλματα ή παραδρομές.

Η σύμβαση τροποποιείται όταν προβλέπεται από συμβατικό όρο ,ή όταν συμφωνήσουν τα συμβαλλόμενα μέρη, μετά από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου.

Η σύμβαση εκτελείται με την οριστική **ποιοτική** και **ποσοτική** παραλαβή των υλικών και την αποπληρωμή του συμβατικού τιμήματος με τους όρους που συμφωνήθηκαν.

Με την υπογραφή της σύμβασης, ο προμηθευτής υποχρεούται να καταθέσει εγγυητική επιστολή για την καλή εκτέλεση των όρων της σύμβασης. Το ύψος της εγγύησης πρέπει να αντιστοιχεί στο 10% της συνολικής συμβατικής αξίας, χωρίς το Φ.Π.Α., εκτός αν ορίζεται διαφορετικός στη διακήρυξη ή την πρόσκληση.

Στην περίπτωση που προβλέπεται από τη σύμβαση, χορήγηση προκαταβολής, αυτή χορηγείται σε ποσοστό μέχρι 50% με την κατάθεση ισόποσης εγγυητικής επιστολής. Η χορηγούμενη προκαταβολή μετά την ισχύ του ν. 2362/95 πρέπει να είναι έντοκη. Με τη σχετική απόφαση 2037288/808/0026/30-5-96 του Υπουργού Οικονομικών (ΦΕΚ 433 Β/96) το επιτόκιο καθορίζεται ίσο με το επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, 12μηνιας διάρκειας, προσαυξημένο κατά 0,25%.

5.4 Βασικές Διατάξεις Προμηθειών

Θεωρείτο; χρήσιμο, μετά τις γενικές επισημάνσεις, να τεθούν οι κυριότερες διατάξεις που ρυθμίζουν τα θέματα προμηθειών, όπως:

- **Ο ν. 2286/95** (ΦΕΚ 19/1-2-95 τ.Α') «Προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων» που εναρμονίζει τις διαδικασίες προμηθειών στις τελευταίες οδηγίες της Ε.Ε. (93/36 και 93/38) και επαναφέρει το σύστημα της Κεντρικής Εκτέλεσης των προμηθειών του δημοσίου.
- **Το Π.Δ. 370/95** (ΦΕΚ 199/14-9-95 Α') με το οποίο προσαρμόζεται η Ελληνική νομοθεσία στο Κοινοτικό δίκαιο και ειδικότερα προς τις διατάξεις της οδηγίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. 93/36 της 14-6-93 περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων προμηθειών.
- **Το Π.Δ. 394/96** (ΦΕΚ 266/4-12-96 τ.Α') για τον Κανονισμό Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ.) που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 5 του ν. 2286/95.

Ειδικότερα όσες από τις προμήθειες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Π.Δ. 370/95 (συμβάσεις με αξία ίση ή μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αξία σε δραχ. των 200.000 E CU) εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του Δ/τος και συμπληρωματικά με τις διατάξεις του Π.Δ. 394/96.

- **Ο ν. 2362/95** με τις διατάξεις του 13 ου Κεφαλαίου που αναφέρονται στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, έργων, καθώς και των συμβάσεων προμήθειας προϊόντων που δεν εντάσσονται στο ενιαίο , πρόγραμμα προμηθειών του Υπουργείου Εμπορίου ή σε άλλες ειδικές διατάξεις.

Ειδικότερα, με το άρθρο 83 του ίδιου νόμου, ρυθμίζονται οι περιπτώσεις προμηθειών που δεν καλύπτονται από τις σχετικές διατάξεις του ν. 2286/95, καθώς και των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης εργασιών οι οποίες ρυθμίζονται μεν από

το Κοινοτικό Δίκαιο (οδηγία 92/50/18-6-92) αλλά δεν έχουν ακόμα ενσωματωθεί οι ανάλογες ρυθμίσεις στο εσωτερικό δίκαιο.

5.5 Δικαιολογητικά δαπανών - Κρατήσεις

Τα δικαιολογητικά των δαπανών του Δημοσίου για προμήθειες και εργασίες, η παροχή υπηρεσιών, καθορίζονται με την απόφαση με αριθ. 2024709/601/0026/8-4-1998 (ΦΕΚ 431/Β/7-5-98) του Υπουργού Οικονομικών, η οποία έχει κοινοποιηθεί προς όλες τις Υ.Δ.Ε.

Στις δαπάνες προμηθειών που εντάσσονται στο Ε.Π.Π. και Οι σχετικές συμβάσεις συνάπτονται και εκτελούνται από το Υπ. Ανάπτυξης ή ανατίθενται από αυτό σε άλλους φορείς παρακρατείται φόρος εισοδήματος 1% ή 4% ή 8%, σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν. 2198/94 (ΦΕΚ 43/94) και επιβάλλονται οι εξής κρατήσεις:

- Υπέρ Μ.Τ.Π.Υ. 3% (αρθρ. 22 π.δ. 422/81)
- Υπέρ ΤΑΥΥΕ 0,30%ο (Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων του Υπουργείου Εμπορίου)
- Υπέρ Δημοσίου 0,25%
- Υπέρ Δημοσίου 0,10% για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών της Γεν. Δ/σης Κρατικών Προμηθειών.

Επί του ποσού των κρατήσεων (1-4) επιβάλλεται, τέλος, χαρτοσήμου 2%, καθώς και κράτηση υπέρ ΟΓΑ 20% επί του τέλους χαρτοσήμου (χαρτ. + ΟΓΑ =2,4%) σύμφωνα με το ν. 1884/90.

Για προμήθειες που γίνονται είτε από το Εξωτερικό χωρίς διαγωνισμό, είτε σε βάρος των πιστώσεων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, επιβάλλεται μόνο η κράτηση υπέρ του Δημοσίου (0,10%) για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών της Γεν. Δ/σης Κρατικών Προμηθειών.

Για τις προμήθειες που διενεργούνται από τις Υπηρεσίες Εμπορίου των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ή που έχουν ανατεθεί από αυτές στους ενδιαφερόμενους φορείς, επιβάλλεται επί του συμβατικού τιμήματος, χωρίς Φ.Π.Α., κράτηση 0,25% υπέρ Δημοσίου και 0,30% υπέρ του Ταμείου Αρωγής μονίμων Υπαλλήλων του Υπουργείου Εμπορίου.

Οι παραπάνω κρατήσεις παρακρατούνται κατά την πληρωμή και αποδίδονται στο Δημόσιο ή τα δικαιούχα ταμεία.

Για προμήθειες που εξαιρούνται ή δεν εντάσσονται στο Ε.Π.Π. του Υπουργείου Ανάπτυξης ή δεν υπάγονται σε ειδικές διατάξεις και εκτελούνται απ' ευθείας από τους φορείς παρακρατείται φόρος Εισοδήματος 1% ή 4% ή 8% (άρθρο 24 του ν.2198/94 ΦΕΚ 43/94) και επιβάλλεται κράτηση υπέρ Μ.Τ.Π.Υ. 3%. Επί του ποσού αυτής της κράτησης επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου & ΟΓΑ χαρτοσήμου 2,4%.

Σχετική είναι η πράξη 42/1998 του IV Τμήματος του Ε.Σ. που κοινοποιήθηκε σε όλες τις Υ.Δ.Ε.

6.ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

6.1 Γενικά - Έννοια Δημ. Έργων

Τα Δημόσια έργα κατά κανόνα, είναι έργα υποδομής της Χώρας και με την εκτέλεση τους επιδιώκεται η βελτίωση της ποιότητας ζωής, γιατί καλύπτουν βασικές ανάγκες του κοινωνικού συνόλου και συμβάλλουν στην αύξηση του εθνικού προϊόντος

Οι δαπάνες εκτέλεσης των δημοσίων έργων καλύπτονται κατά το μεγαλύτερο ποσοστό από τον Προϋπ/σμό Δημοσίων Επενδύσεων, στον οποίο εισρέουν και πόροι του Ταμείου Συνοχής.

Από τεχνική άποψη, δημόσια έργα είναι όλα τα έργα που εκτελούν φορείς του δημόσιου τομέα και συνδέονται με οποιοδήποτε τρόπο με το έδαφος, το υπέδαφος, ή τον υποθαλάσσιο χώρο, όπως τα πλωτά τμήματα των τεχνικών έργων.

Τα έργα συντήρησης και επισκευής εθνικού δικτύου γενικώς είναι δημόσια έργα σύμφωνα με τη νομολογία του Ε.Σ. και συνεπώς πρέπει να τηρούνται κατά την εκτέλεση τους οι διατάξεις του Ν. 1418/84 και τα εκτελεστικά του διατάγματα.

Ως έργο νοείται επίσης κάθε νέα κατασκευή, επέκταση, ανακαίνιση, επισκευή ή συντήρηση και η οικονομικά ή τεχνικά αυτοτελής λειτουργία, καθώς και κάθε σχετική ερευνητική εργασία που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση επί του εδάφους.

Με τις διατάξεις του Π.Δ. 23/93 που προσαρμόζει το εθνικό μας δίκαιο στα πλαίσια των οδηγιών (71/304, 71/305, 78/669, 89/440 και 89/665) της Ε.Ε. και εφαρμόζεται για έργα Π/Υ άνω των 5.000.000 ECU η έννοια του έργου ορίζεται με αυστηρό πλαίσιο και ως έργο νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μία οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

Σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από φορείς του Δημόσιου Τομέα εφαρμόζονται για τη διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης τους, οι διατάξεις του ν. 1418/1984, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με μεταγενέστερους νόμους.

Παρέκλιση από τις ανωτέρω διατάξεις, καθώς και από τις διατάξεις του Δημόσιου Λογιστικού και των προμηθειών επιτρέπεται, μετά από γνώμη του Συμβουλίου των Δημοσίων Έργων, με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ, Εθν. Οικονομίας και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, για έργα από πιστώσεις του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.

6.2 Σύναψη Σύμβασης Σύνταξης Μελετών

Η εκτέλεση των δημοσίων έργων περιλαμβάνει τη μελέτη και την κατασκευή τους.

Μελέτη είναι κάθε επιστημονική και τεχνική εργασία και έρευνα που αποβλέπει στην κατασκευή τεχνικού έργου ή στον σχεδιασμό και την απεικόνιση προγραμμάτων και μεθόδων ανάπτυξης, του ευρύτερου χώρου για την κατασκευή τεχνικών έργων.

Πριν, από την ανάθεση οποιασδήποτε μελέτης ο εργοδότης οφείλει, να προβεί σε δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τα Γραφεία Μελετών για την εκπόνηση μελέτης η οποία πρέπει να υποβληθεί μέσα σε προθεσμία 20 το πολύ ημερών από την δημοσίευση περίληψης της πρόσκλησης στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδος.

Οι διαδικασίες και οι τρόποι ανάθεσης μελετών προβλέπονται με το ν. 716/77. Μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών και την επιλογή του μελετητή υπογράφεται η σχετική σύμβαση μεταξύ του εργοδότη και του αναδόχου μελετητή.

Σημειώνεται ότι στην έννοια της σύμβασης περιλαμβάνονται και τα τεύχη που τη συνοδεύουν. Η σύμβαση πρέπει να περιέχει απαραίτητα:

- Την αμοιβή και τις υποχρεώσεις του εργοδότη και του μελετητή.
- Τον τρόπο πληρωμής, τις ποινικές ρήτρες, τις απαραίτητες εγγυήσεις διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου.
- Την επίλυση διαφωνιών και τη δυνατότητα εκχώρησης της μελέτης.

Οι τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να ακολουθούνται κατά την εκπόνηση των μελετών, καθώς και οι αμοιβές των μελετητών, καθορίζονται με το π.δ. 696/74, όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 515/89.

Οι αμοιβές αυτές αποτελούν τα υποχρεωτικά κατώτατα όρια αποζημίωσης για την εκπόνηση των μελετών. Για μελέτες για τις οποίες δεν προβλέπονται αμοιβές, η αμοιβή καθορίζεται κατ' αποκοπή από τον εργοδότη και αναφέρεται υποχρεωτικά (ν. 716/77 άρθρο 11, παρ. 8) στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος:

Μελέτη έργων ιδιαίτερης σημασίας, έργων επαναλαμβανόμενων τύπων ή όπου αυτό υπαγορεύεται από την φύση των έργων ή επιβάλλεται από την κείμενη νομοθεσία δύναται, κατά την κρίση του εργοδότη, να ανατίθεται μετά από διαγωνισμό ιδεών ή προσχεδίων, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων που ισχύουν στους διαγωνισμούς για τους αρχιτέκτονες. Η λύση που θα βραβευθεί εξαγοράζεται σύμφωνα με τους όρους που περιέχονται στην διακήρυξη του διαγωνισμού, ανατίθενται δε στον βραβευθέντα, η εκπόνηση και των επόμενων σταδίων της μελέτης, εφόσον η έναρξη εκπόνησης τους πραγματοποιηθεί μέσα σε μία πενταετία από τη βράβευση και ο μελετητής έχει τα απαιτούμενα από το νόμο προσόντα.

Η τροποποίηση της μελέτης μετά την υπογραφή της σύμβασης κατασκευής του έργου, γίνεται με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, μετά από γνώμη του αρμόδιου συμβουλίου κατασκευών. Κατά της απόφασης για τροποποίηση της μελέτης, μπορεί ο μελετητής να υποβάλει αίτηση θεραπείας, η οποία βέβαια δεν αναστέλλει την εφαρμογή της.

Για την καλή εκτέλεση των όρων της σύμβασης ο ανάδοχος υποχρεούται κατά την υπογραφή της σύμβασης να προσκομίσει εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης. Σε περίπτωση έκπτωσης του αναδόχου καταπίπτει υπέρ του εργοδότη η κατατεθείσα εγγύηση.

Για τη σύνταξη μελετών σχετικά με την εκτέλεση αρχαιολογικών έργων, γενικά όταν αυτά ανατίθενται σε ειδικευμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1418/84, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με το ν. 2229/94, τα εκτελεστικά Π.Δ/τα 609/85 και 263/87 και με το άρθρο 8 του ΓΚΔ. 99/92

Ειδικότερα για τη σύναψη συμβάσεων μελετών για εκτέλεση δασοτεχνικών έργων προηγούνται οι εγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές, οι οποίες πρέπει να αναφέρονται και στους δύο τρόπους εκπόνησης μελετών, με αυτεπιστασία και με ανάθεση. Στην περίπτωση της εκπόνησης της μελέτης με ανάθεση πρέπει πρώτα να υπάρχει εγκεκριμένη πίστωση για την αμοιβή των μελετητών και τότε η ανάθεση γίνεται πάντοτε σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 716/77 και τα σχετικά Π.Δ. ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης του έργου για την αμοιβή του μελετητή. Η ανάθεση γίνεται σε επιστήμονες που έχουν τα τυπικά και ειδικά προσόντα και είναι γραμμένοι στο Μητρώο Μελετητών και στη συγκεκριμένη κατηγορία μελετητών.

Με τον προαναφερόμενο νόμο καθορίζονται επίσης οι όροι και η διαδικασία της ανάθεσης μελετών σε ιδιώτες μελετητές και ιδιωτικά γραφεία για την εκπόνηση μελετών για λογαριασμό του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. και λοιπών Οργανισμών, όταν οι -μελέτες δεν εκπονούνται απ' ευθείας (Α.Π. 1522/85) με το δικό τους προσωπικό. Ο νόμος αυτός δεν διέπει όλες τις μελέτες που εκπονούνται για λογαριασμό του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α. κ.λπ σύμφωνα με τη δικαστική νομολογία (Π.Πρωτ.Αθηνών 11022/84), αλλά αποκλειστικά και μόνο αυτές που συνδέονται με τεχνικά έργα.

Στην περίπτωση που η εκτέλεση συμπληρωματικής μελέτης δεν ανατεθεί απ' ευθείας από τον εργοδότη στον ανάδοχο της κύριας μελέτης, είτε γιατί αυτός δεν έχει τα απαιτούμενα προσόντα για την εκτέλεση της συμπληρωματικής είτε για άλλο λόγο, αλλά ανατεθεί σε γραφείο μελετών, το γραφείο αυτό, όπως έχει κριθεί από το Ε.Σ. (απόφ. 150/84) επιλέγεται κατά τη διαδικασία του αρθρ. 11 του Ν. 716/77 και όχι με απ' ευθείας ανάθεση.

Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που έχει τεθεί στη σύμβαση για τον έλεγχο και την έγκριση της μελέτης, η αναπροσαρμογή της αμοιβής του μελετητή σύμφωνα με τη Γνωμ. 85/88 του Ν.Σ.Κ. θα πρέπει να γίνει με βάση τις μεταβολές των τιμών μονάδος κατά το χρόνο λήξης, της προθεσμίας.

Σε περίπτωση υπερημερίας του εργοδότη ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών ή νόμιμων υποχρεώσεων του, ο ανάδοχος έχει δικαίωμα αποζημίωσης μόνο για τις θετικές ζημίες που προέκυψαν για το χρονικό διάστημα μετά την όχληση του εργοδότη από τον ανάδοχο.

Ο ανάδοχος εξάλλου δικαιούται να ζητήσει τη λύση της σύμβασης, εάν χωρίς δική του υπαιτιότητα καθυστερήσει, πέραν του χρόνου που ορίζεται από το νόμο, η εκπόνηση της μελέτης. Επίσης ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει τη λύση της σύμβασης σε περίπτωση διακοπής των εργασιών εκπόνησης της μελέτης, μετά από

διαταγή ή πταίσμα του εργοδότη, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου. Η διακοπή αρχίζει από την ημερομηνία κοινοποίησης της διαταγής ή στην περίπτωση που οφείλεται σε πταίσμα του εργοδότη από την ημέρα επίδοσης σ' αυτόν από τον ανάδοχο ειδικής δήλωσης για διακοπή των εργασιών.

Η προβλεπόμενη από το άρθρο 104 παρ. 1 του Π.Δ. 696/74 κράτηση 10% από την αμοιβή κάθε σταδίου μελέτης εφαρμόζεται και επί των συμβάσεων που καταρτίζονται με το νόμο 716/77 και μάλιστα για όλες τις μελέτες των δημοσίων έργων, ανεξάρτητα αν χρηματοδοτούνται από τον τακτικό προϋπ/σμό ή από τον προϋπ/σμό δημοσίων επενδύσεων. Τυχόν συνομολογούμενος στην σύμβαση αντίθετος όρος είναι άκυρος ως αντικείμενος στο νόμο. (Γνωμ. Ν.Υ.Δ. 768/84).

6.3 Βασικές Διατάξεις Συμβάσεων Μελετών - Έργων

Με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2286/95 ορίζεται ότι θεωρούνται προμήθειες του δημόσιου τομέα και οι συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης εργασιών, εγκατάστασης, συντήρησης, μεταφοράς ή και άλλων υπηρεσιών που σχετίζονται με την προμήθεια αγαθών, εφόσον όμως η αξία των αγαθών υπερβαίνει την αντίστοιχη των εργασιών, Στην περίπτωση αυτή οι σχετικές συμβάσεις συνάπτονται με τις διατάξεις που ισχύουν για την προμήθεια αγαθών. Με την οδηγία 92/50 της Ε.Ε., η ανάθεση μελετών εντάσσεται στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. Συνοπτικά, υπενθυμίζονται οι βασικές διατάξεις που ισχύουν για τις συμβάσεις ανάθεσης- σύνταξης μελετών επειδή αποτελούν μια ιδιαίτερη κατηγορία συμβάσεων, όταν συνάπτονται αυτοτελώς γι αυτές τις περιπτώσεις, όπως:

- Το Ν.Δ. 2386/53 άρθρο 11, παρ. 2 όπως ισχύει μετά το Β.Δ. 120/60 (ΦΕΚ 120/Α').
- Το Π.Δ. 696/74 (ΦΕΚ 301/74 τ.Α') «Περί αμοιβών μηχανικών δια σύνταξιν μελετών, επίβλεψιν, παραλαβήν κ.λ.π. συγκοινωνιακών, υδραυλικών και κτιριακών έργων, ως και τοπογραφικών, κτηματογραφικών και χαρτογραφικών εργασιών και σχετικών τεχνικών προδιαγραφών μελετών».
- Ον. 716/77 (ΦΕΚ 295/5-10-77 τ.Α') «περί μητρώου μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως μελετών».
- Το Π.Δ. 798/78 (ΦΕΚ 85/78 τ.Α') «περί καθορισμού ορίων προεκτιμωμένης αμοιβής μελετών κατά τάξη πτυχίου».
- Το Π.Δ. 849/78 (ΦΕΚ 232/78 τ.Α') «περί παροχή κινήτρων δια την ενίσχυσιν της Περιφερειακής και Οικονομικής αναπτύξεως της Χώρας».
- Το Π.Δ. 917/78 (ΦΕΚ 223/78 τ.Α') «περί των ενστάσεων και αιτήσεως θεραπείας των αναφερομένων εις θέματα ρυθμιζόμενα υπό των άρθρων 3 και 10 του ν. 716/77»
- Το Π.Δ. 194/79 (ΦΕΚ 53/74 τ.Α') «περί εκτελέσεως των άρθρων 11 και επόμενα του ν. 716/77».
- Το Π.Δ. 515/89 (ΦΕΚ 219/5-10-89 τ.Α') «Τροποποίηση, συμπλήρωση και κατάργηση άρθρων του πρώτου βιβλίου του Π.Δ. 696/74».

- Το Π.Δ. 566/89 (ΦΕΚ 239 τ.Α') «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 194/79».
- Κ.Υ.Α. Οικ/κών & Δημ. Εργων Α32/03/267/1974 (ΦΕΚ 1155/74 τ.Β').
- Κ.Υ.Α. Οικ/κών & Δημ. Εργων Δ179/01/120/Φ.48/1988 (ΦΕΚ 761/88 τ.Β').Εγκύκλιος 40/27-8-93 του Υπ. ΠΕΧΩΔΕ για προσωρινή εφαρμογή της οδηγίας 92/50 ΕΟΚ κατά τις αναθέσεις μελετών του Ν. 716/77.

6.4 Απαιτούμενα δικαιολογητικά

6.4.1 Για την πληρωμή του 1ου Λογαριασμού:

- 1η πιστοποίηση και 1η εντολή πληρωμής
- Επικυρωμένη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος
- Επικυρωμένο αντίγραφο συγκρότησης επιτροπής επιλογής μελετητών
- Πρακτικό επιλογής μελετητών
- Απόφαση του αρμοδίου οργάνου για ανάθεση εκπόνησης της μελέτης
- Τιμολόγια και αποδείξεις πληρωμής δημοσιεύσεων της πρόσκλησης ενδιαφέροντος σε εφημερίδες.
- Φύλλα εφημερίδων που δημοσιεύτηκε η πρόσκληση ενδιαφέροντος
- Σύμβαση επικυρωμένη και χαρτοσημασμένη
- Συγγραφή υποχρεώσεων
- Πρωτόκολλο εγκατάστασης του μελετητή
- Απόφαση ορισμού επιβλέποντος μηχανικού
- Απόφαση εγκρίσεως συμβατικού προυπ/σμού (όπου αυτή απαιτείται)
- Αντίγραφα εγγυητικών επιστολών: α)καλής εκτέλεσης της σύμβασης & β)σε περίπτωση προκαταβολής ισόποσης εγγύησης με την προκαταβολή στην οποία θα περιλαμβάνονται και οι νόμιμοι τόκοι
- Υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1598/86 αρθρ. 8 για το αν έχει την ιδιότητα ή όχι του δημόσιου υπάλληλου ή υπάλληλου Ν.Π.Δ.Δ.
- Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας Ι.Κ.Α.
- Φορολογική ενημερότητα
- Διπλότυπα γραμμάτια καταβολής κρατήσεως φόρου κ.λπ

- Τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών συνοδευόμενο με σχετική εξοφλητική απόδειξη
- Βεβαίωση εμπρόθεσμης εκτέλεσης
- Πινάκιο αμοιβής του μελετητή

6.4.2 Για την πληρωμή του δεύτερου και λοιπών λογαριασμών:

1. Τα με αριθ. 15-19 αναφερόμενα δικ/κά στον 1ο λογαριασμό

6.4.3 Για την πληρωμή του τελικού λογαριασμού

1 Έγκριση προμελέτης (όπου απαιτείται)

- Έγκριση οριστικής μελέτης (εφόσον ολοκληρώθηκε η μελέτη)
- Έγκριση μελέτης εφαρμογής
- Προϋπ/σμός μελέτης
- Συνοπτική επιμέτρηση
- Τελικός προϋπ/σμός μελέτης
- Πρωτόκολλο προσωρινής και εφόσον έχει ολοκληρωθεί και οριστικής παραλαβής
- Απόφαση που εγκρίνει το παραπάνω πρωτόκολλο

6.5 Φόρος εισοδήματος - Κρατήσεις:

Στις δαπάνες για αμοιβές ανάθεσης μελετητών επιβάλλεται φόρος εισοδήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 52 του ν. 2238/94.

Ειδικότερα επί αμοιβών μηχανικών και αρχιτεκτόνων προκαταβάλλεται φόρος εισοδήματος που ανέρχεται:

- Σε ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%) για εκπόνηση μελετών και σχεδίων για κάθε είδους έργα: λιμενικά, υδραυλικά, οδοποιίας, σιδηροδρόμων, καθώς και για τοπογραφικές εργασίες.
- Σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για εκπόνηση μελετών και σχεδίων που αφορούν οποιαδήποτε άλλα έργα πλην των ανωτέρω αναφερόμενων, καθώς και για την επίβλεψη οποιουδήποτε έργου,

Ο φόρος εισοδήματος υπολογίζεται επί της νομίμου αμοιβής του μελετητή και προκειμένου για αμοιβή σχεδίου ή μελέτης ή, εκτέλεσης έργου του δημοσίου, ν.π.δ.δ. και κοινωφελών ή θρησκευτικών ιδρυμάτων, στην συμβατική αμοιβή (άρθρο 52 του ν. 2238/94) και πρέπει να καταβάλλεται από τον υπόχρεο πριν από τη θεώρηση των υποβληθέντων σχεδίων ή μελετών ή πριν από τη χορήγηση της σχετικής άδειας.

Στις αμοιβές των μελετητών επιβάλλονται οι εξής κρατήσεις:

1 Υπέρ Μ.Τ.Π.Υ. τρία τοις εκατό (3%) σύμφωνα με το άρθρο 22, παρ. α, β του π.δ. 422/1981.

2 Υπέρ Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΜΕΔΕ) δύο τοις εκατό (2%), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 εδαφ. ε του Α.Ν. 2326/1940, όπως συμπληρώθηκε με το αρθρ. 10 του Ν. 915/1979.

3. Υπέρ Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) δύο τοις εκατό (2%) σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου μόνου του Ν.Σ. 2726/1953 και των άρθρων 1 & 2 του Π.Δ. 242/84. Στην κράτηση αυτή δεν υπόκεινται οι αμοιβές των αλλοδαπών μελετητών.

4. Υπέρ Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ) ένα τοις εκατό (1%), σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου μόνου του Ν. 546/1943.

Οι παραπάνω κρατήσεις (1-4) υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου 2% και επί αυτού κράτηση υπέρ ΟΓΑ 20% ήτοι σε συνολική κράτηση 2,4%.

5.Χαρτόσημο 2ο /οο (άρθρο 23 παρ.1β του κώδικα χαρτ.) το οποίο καλύπτει την εκ μέρους τους υποχρέωση χαρτοσήμανσης των σχεδίων και λοιπών εγγράφων που συνοδεύουν τη μελέτη.

Με την Κ.Υ.Α. με αριθ. 43115/1952 που κυρώθηκε με το άρθρο 1 παρ. 4 του Ν.Δ. 2957/1954 προβλέπεται ότι οι αμοιβές μελετητών που βαρύνουν το Π.Δ.Ε. απαλλάσσονται παντός φόρου ή τέλους ή άλλης κρατήσεως. (υπέρ τρίτων), δικαίωματος ή παραβόλου υπέρ του Δημοσίου, ως και υπέρ παντός τρίτου, εξαιρείται των τελών χαρτοσήμου (2%) και του φόρου εισοδήματος που προκαταβάλλεται κατά τα ανωτέρω οριζόμενα. Επίσης γίνεται κράτηση 2% υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ η οποία έχει χαρακτηριστεί ως πόρος του Ταμείου, 1% υπέρ ΕΜΠ και 2% υπέρ ΤΕΕ μετά του αναλογούντος χαρτοσήμου ήτοι 2,4%.

Ειδικότερα το χαρτόσημο δύο τοις χιλίσις (2%) που επιβάλλεται στην αμοιβή των μελετητών προβλέπεται από τις διατάξεις του τίτλου Β παρ. 1 β του άρθρου 23 του Κώδικα περί χαρτοσήμου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 παρ. 5 του Ν. 1473/84.

Θα πρέπει ασφαλώς να ελέγχεται με προσοχή, όχι μόνον αν οι κρατήσεις είναι αυτές που ορίζονται από το νόμο, αλλά και αν έχουν καταβληθεί με νόμιμα παραστατικά 1 στοιχεία, κατά την ημερομηνία που εκδίδει ο υπόλογος την επιταγή, καθώς και αν υπάρχει ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα του αναδόχου κατά την ημερομηνία αυτή, στις περιπτώσεις που οι πληρωμές γίνονται από υπόλογο.

7.ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

7.1 Γενικά

Τα Δημόσια έργα κατασκευάζονται από ειδικευμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις, αλλά και από το φορέα κατασκευής του έργου, με αυτεπιστασία, μέσω κατάλληλης

τεχνικής Υπηρεσίας και προσωπικού που υπάρχει ή **προσλαμβάνεται, κατά περίπτωση** και αμείβεται από τις πιστώσεις του έργου. Ειδικότερα αναφέρεται η πρόσφατη ρύθμιση (αρθρ. 16 παρ. 6 του ν. 2308/95) με την οποία παρέχεται η δυνατότητα πρόσληψης ειδικευμένου τεχνικού προσωπικού με Κ.Υ.Α. των Υπουργών Εθν. Οικονομίας, ΠΕΧΩΔΕ, και του αρμόδιου, κατά περίπτωση Υπουργού, για κάθε έργο εθνικού ή διανομαρχιακού επιπέδου που περιλαμβάνεται σε κοινοτικό πρόγραμμα και εκτελείται από το δημόσιο ή φορείς του δημόσιου Τομέα, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 5 του ν. 2229/94.

Οι διαδικασίες για την επιλογή αναδόχου κατασκευής των δημ. έργων και οι τρόποι επιλογής των εργοληπτικών επιχειρήσεων είναι:

- **Η ανοικτή δημοπρασία** στην οποία λαμβάνουν μέρος και υποβάλλουν προσφορές όλοι όσοι έχουν τα νόμιμα προσόντα που προβλέπονται στη διακήρυξη της δημοπρασίας. Αυτή είναι η κύρια διαδικασία.
- **Η δημοπρασία με προεπιλογή.** Κατ' αρχή εκδηλώνουν ενδιαφέρον συμμετοχής όλοι όσοι θεωρούν ότι διαθέτουν τα προσόντα που προδιαγράφονται στη διακήρυξη και ακολουθεί προεπιλογή και πρόσκληση για συμμετοχή στην κυρίως δημοπρασία και επίδοση προσφοράς εκείνων που έχουν προεπιλεγεί. Αυτή η διαδικασία ακολουθείται κυρίως για έργα μεγάλης σπουδαιότητας ή εξειδικευμένα.
- **Η απευθείας ανάθεση** ή διαγωνισμός, μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Ο τρόπος αυτός αποτελεί εξαιρετική διαδικασία και εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που συντρέχουν οι εξαιρέσεις του άρθρου 83 του ν. 2362/95, καθώς και σε ειδικές περιπτώσεις θεομηνιών, σοβαρού επικείμενου κινδύνου, μοναδικότητας του κατασκευαστού κ.α.

Η ανάθεση της κατασκευής γίνεται με βάση τη σχετική μελέτη, η δε διακήρυξη για τη δημοπράτηση καθορίζει το σύστημα υποβολής των προσφορών.

Οι δημοπρατήσεις διεξάγονται σε δύο στάδια. Το πρώτο περιλαμβάνει την κατάθεση των προσφορών στην επιτροπή διαγωνισμού και το δεύτερο την εξέταση των προσφορών από την επιτροπή εισήγησης για ανάθεση.

Με τη δημοπρασία επιδιώκεται η ανάδειξη αναδόχου ικανού για την έγκαιρη, άρτια και οικονομική κατασκευή του έργου.

Τα αποτελέσματα της δημοπρασίας εγκρίνονται από τον αρμόδιο Υπουργό, μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Εισήγησης για Ανάθεση (Ε.Ε.Α.). Εάν δεν εγκριθεί το αποτέλεσμα, δεν προκύπτει δικαίωμα αποζημίωσης από όσους είχαν συμμετάσχει, εκτός αν προέβλεπε διαφορετικά η διακήρυξη.

7.2 Σύναψη Σύμβασης Κατασκευής Δημοσίων Έργων

Η σύμβαση είναι γραπτή συμφωνία μεταξύ του εργοδότη ή του φορέα κατασκευής του έργου και του αναδόχου. Η ανάθεση της κατασκευής του έργου γίνεται με βάση τους όρους της διακήρυξης, τη σχετική μελέτη και τα τεύχη και σχέδια που τη

συνοδεύουν, τα οποία θεωρείται ότι αποδέχεται ο ανάδοχος με την προσφορά του. Κατά την υπογραφή της σύμβασης όμως επιτρέπεται να αναλάβει ο ανάδοχος την απαραίτητη συμπλήρωση ή προσαρμογή των στοιχείων της μελέτης με τα δεδομένα του εδάφους. Υπογράφεται από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην εγκριτική απόφαση και αναφέρει τον κύριο του έργου, για λογαριασμό του οποίου συνάπτεται και δεν μπορεί να περιέχει αντίθετα στοιχεία από τη διακήρυξη και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν.

Για την ανάληψη κατασκευής του έργου απαιτείται η παροχή εγγυήσεων. Η εγγύηση καλής εκτέλεσης ορίζεται σε ποσοστό 5% του προϋπολογισμού του έργου. Η αρχική εγγύηση συμπληρώνεται με παρακράτηση από τις τμηματικές πληρωμές προς τον ανάδοχο.

Στις περιπτώσεις χαμηλών προσφορών, μπορεί κατά την υπογραφή της σύμβασης να ζητηθούν πρόσθετες εγγυήσεις, όμως δεν μπορεί να υπερβούν το 10% του προϋπολογισμού του έργου.

Θα πρέπει να ελέγχεται επίσης αν η σύμβαση είναι σύμφωνη με την έκπτωση που έχει προσφέρει ο ανάδοχος και ιδιαίτερα αν τα απρόβλεπτα και η αναθεώρηση που αναφέρονται στη σύμβαση είναι μειωμένα κατά την τεκμαρτή έκπτωση που έχει προσφέρει ο μειοδότης. Επισημαίνεται ότι τα απρόβλεπτα δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 15% των συμβατικών εργασιών για έργα μέχρι 5.000.000 ECU και το 9% για έργα μεγαλύτερα του ποσού αυτού.

Ο μη υπολογισμός των απροβλέπτων και της αναθεώρησης, σύμφωνα με την έκπτωση, έχει σαν αποτέλεσμα πολλές φορές να υπογράφονται συμβάσεις, κατά αρκετές δεκάδες εκατομμυρίων μεγαλύτερες των νομίμων και αυτό έχει έμμεσα σαν συνέπεια τη χορήγηση προκαταβολής στους εργολάβους πολύ μεγαλύτερης από τη νόμιμη. Η Υ.Δ.Ε. στο ΥΠΕΧΩΔΕ για παράδειγμα διαπίστωσε, κατά τον έλεγχο 1ου λογαριασμού, χορήγηση προκαταβολής στον ανάδοχο μέχρι και ποσού δραχ. 50.000.000 μεγαλύτερη της δικαιούμενης.

Σε μια τέτοια περίπτωση το ποσό επιστρέφεται άμεσα στο έργο προσαυξημένο με τόκους 2% το μήνα.

Σε κάθε σύμβαση κατασκευής έργου ορίζεται προθεσμία για την περάτωση του στο σύνολο και κατά τμήματα. Ο ανάδοχος μέσα σε προθεσμία 15 ημερών, από την υπογραφή της σύμβασης υποβάλλει χρονοδιάγραμμα για την κατασκευή του έργου, σύμφωνα με τη σύμβαση, το οποίο πρέπει να εγκριθεί εντός 10 ημερών από την αρμόδια Υπηρεσία. Η έναρξη των εργασιών δεν μπορεί να καθυστερήσει πέραν των 30 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η μη τήρηση των προθεσμιών αυτών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται διοικητικές και παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις, και αποτελεί λόγο έκπτωσης του, ενώ η ευθύνη των αρμοδίων οργάνων του φορέα κατασκευής αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα.

Παράταση των προθεσμιών γίνεται μόνο με έγκριση της προϊσταμένης αρχής του έργου, ύστερα από αίτηση του αναδόχου και εφόσον οι καθυστερήσεις δεν οφείλονται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του. Μπορεί όμως να χορηγηθεί και χωρίς αίτηση του με ορισμένες προϋποθέσεις. Σε κάθε περίπτωση ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συνεχίσει την κατασκευή του έργου για επί πλέον χρονικό

διάστημα ίσο προς το ένα τρίτο της συνολικής προθεσμίας του έργου και πάντως όχι μικρότερο των τριών μηνών.

Η παράταση εγκρίνεται είτε «με αναθεώρηση» όταν η καθυστέρηση του συνόλου των εργασιών του έργου ή τμήματος αυτού, κατά περίπτωση, δεν οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου, είτε «χωρίς αναθεώρηση» όταν η παράταση κρίνεται σκόπιμη για το συμφέρον του έργου, έστω και αν η καθυστέρηση οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου.

Με τη σύμβαση ορίζονται και ποινικές ρήτρες για την υπαίτια από μέρους του αναδόχου υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας κατασκευής του έργου. Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών γίνεται πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου.

Η καθυστέρηση εκτέλεσης εργασιών εξ αιτίας μη έγκαιρης έγκρισης του Συγκριτικού Πίνακα (Σ.Π.) που τις περιλαμβάνει έχει ως συνέπεια την υποχρεωτική χορήγηση παράτασης της προθεσμίας (συνολικής ή τμηματικής) με αναθεώρηση. (Δ/κό Εφ. Αθηνών 566/90).

Στις συμβάσεις κατασκευής Δημοσίων Έργων εφαρμόζονται κατά κανόνα οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα εάν δεν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση με τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά.

Από τις διατάξεις των άρθρων 173, 177 και 200 του Α.Κ. όπως ερμηνεύονται με τη νομολογία των Δικαστηρίων (Εφ.Αθηνών 7739/79, Εφ.Κρήτης 401/86, Εφ.Θεσ. 1224/85) προκύπτει ότι, εάν εμφολοχωρήσει σφάλμα κατά τη σύνταξη του εγγράφου της σύμβασης που καταρτίστηκε ύστερα από δημοπρασία και αναγραφούν όροι διαφορετικοί εκείνων για τους οποίους έγινε η κατακύρωση, θα ισχύσουν οι τελευταίοι γιατί αυτοί είναι «οι υπό των συμβληθέντων βουληθέντες» με βάση τους οποίους ολοκληρώθηκε η σύμβαση. Αντίθετα είναι άκυρη η σύμβαση κατά τα σημεία που δεν συμφωνεί με τους όρους της διακήρυξης.

Επισημαίνεται ότι όλα τα σχετικά νομοθετήματα για την εκτέλεση Δημοσίων έργων (ν.δ. 1266/72, ν.1418/84, ν.2229/94 κ.λπ) περιλαμβάνουν τη ρήτρα ότι για την εκτέλεση των συμβάσεων κατασκευής Δημοσίων Έργων, εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο της δημοσίευσης της διακήρυξης του έργου. Η ρήτρα αυτή είναι σύμφωνη με τη γενική αρχή της τήρησης των συμφωνηθέντων που ισχύει γενικώς για όλες τις συμβάσεις και συνάδει με την αρχή της καλής πίστης και τα συναλλακτικά ήθη.

Η πληρωμή του εργολαβικού ανταλλάγματος στον ανάδοχο γίνεται τμηματικά με βάση τις πιστοποιήσεις των εργασιών. Αν από τον ανάδοχο κατασκευασθούν εργασίες πέραν από τις προβλεπόμενες στο χρονοδιάγραμμα ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να αναβάλλει την πληρωμή των επιπλέον εργασιών, ώστε να συμπέσει με τα προβλεπόμενα στο χρονοδιάγραμμα. Αυτό όμως δεν εφαρμόζεται εάν στη σύμβαση προβλέπεται πρόσθετη καταβολή στον ανάδοχο για τη συντομότερη περάτωση του έργου.

Αν προβλέπεται από τη διακήρυξη **προκαταβολή**, χορηγείται στον ανάδοχο μέχρι ποσοστό 15% του ολικού ποσού της σύμβασης. Για το ποσό αυτό βαρύνεται ο ανάδοχος με τόκο, ο οποίος καθορίζεται με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου.

Σήμερα ισχύει η Π.Υ.Σ. 248/3-7-95 με την οποία επανακαθορίστηκε το επιτόκιο των προκαταβολών αυτών σε ποσοστό ίσο με το εκάστοτε επιτόκιο των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, δωδεκάμηνης διάρκειας, προσαυξημένο κατά 0,25 ποσοστιαίες μονάδες.

Η προκαταβολή καλύπτεται με εγγυητική επιστολή και η απόσβεση της γίνεται τμηματικά. Η χορήγηση οποιασδήποτε προκαταβολής, γίνεται μετά την εγκατάσταση εργοταξίου από τον ανάδοχο επιτόπου του έργου.

Στις περιπτώσεις που χορηγείται προκαταβολή, θα πρέπει να κατατίθεται σε δεσμευμένο λογ/σμό και να εκταμιεύεται, όταν πρόκειται για εγκατάσταση εργοταξίου, μόνο ύστερα από έγκριση της Δ/σας Υπηρεσίας, ενώ όταν πρόκειται για, αγορά μηχανημάτων ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει προτιμολόγια αγοράς τους που θα επισυνάπτονται στα δικαιολογητικά για την έκδοση του σχετικού εντ/τος.

Οι αναλογούντες τόκοι προκαταβολής παρακρατούνται και αφαιρούνται από το δικαιούμενο ποσό του αναδόχου, θα πρέπει όμως να εμφανίζονται στο τιμολόγιο που εκδίδει.

7.3 Υποχρεώσεις των Συμβαλλομένων - Αυξομείωση Εργασιών

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης και τις σχετικές διατάξεις, αλλά, και τις έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου. Όταν δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος. Μετά την οριστική παραλαβή του έργου ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Δεν είναι επιτρεπτή χωρίς έγκριση του Φορέα κατασκευής η υποκατάσταση του αρχικού αναδόχου από άλλον σε ποσοστό εξ' αδιαίρετου ενός δημοσίου έργου, αλλά μόνο στο σύνολο ή αυτοτελές (ανεξάρτητο) τμήμα του έργου. (Γνωμ.Ν.Σ.Κ. 509/87). Αν διαπιστωθεί άμεση ή έμμεση υποκατάσταση του αναδόχου από άλλη εργοληπτική επιχείρηση, ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής κηρύσσει έκπτωτο τον ανάδοχο, μετά γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου Δημ. Εργων

Η αλλαγή και μόνο της επωνυμίας εταιρείας που έχει αναλάβει την εκτέλεση δημοσίου έργου δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της που προκύπτουν από την σχετική σύμβαση και τις διατάξεις περί εκτελέσεων δημοσίων έργων (Γνωμ. Ν.Υ.Δ. 902/86).

Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν.2372/96 προβλέπεται ότι αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου, όμως δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις δ, δ1 και δ2 της παρ. 3 του άρθρου 8 του Π.Δ. 23/93, συνάπτεται **συμπληρωματική σύμβαση (Σ.Σ.)**, κατόπιν διαπραγματεύσεων με τον ανάδοχο του έργου. Προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση ανάθεσης των συμπληρωματικών εργασιών, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει σε ποσοστό το πενήντα τοις εκατό (50%) της αρχικής σύμβασης, μέσα στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή συντάξεως τυχόν μελετών για τις

συμπληρωματικές εργασίες του έργου. Η Σ.Σ. δεν έχει αυτοτέλεια έναντι της αρχικής, αλλά ως παρεπόμενη πρέπει να εγκριθεί και να καταρτισθεί εντός της προθεσμίας που έχει οριστεί για την περαίωση του αρχικού έργου, η οποία και θα πρέπει να παρατείνεται με τις νόμιμες διαδικασίες, όπου αυτό επιβάλλεται, ώστε οι συμπληρωματικές εργασίες να παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης.

Με τις διατάξεις του Π.Δ. 402/96, καθορίζεται ότι για την πραγματοποίηση των απρόβλεπτων δαπανών κάθε σύμβασης, συντάσσεται Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας εργασιών που δεν μπορεί να συμπεριλάβει συμπληρωματικές εργασίες, οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων. Αν χρειαστεί να μειωθούν συμβατικές ποσότητες εργασιών, που η εκτέλεση τους ολοκληρώθηκε και για τις οποίες έχει εγκριθεί η επιμέτρηση τους, τα ποσά που προκύπτουν από τη μείωση αυτή δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη οποιασδήποτε άλλης δαπάνης εργασιών ή να προστεθούν στα απρόβλεπτα. Τα ποσά αυτά μπορεί να διατεθούν αποκλειστικά για τη συμπλήρωση δαπανών αναθεώρησης ή Φ.Π.Α. Απαγορεύεται, σε κάθε περίπτωση, η μεταφορά ποσών από την αναθεώρηση ή το Φ.Π.Α. για την αντιμετώπιση οποιασδήποτε άλλης δαπάνης.

Νέες εργασίες, κατά τη Δικαστική νομολογία (Εφ. Αθηνών 9023/85, Εφ. Θεσ/νίκης 336/87) για τις οποίες ανακύπτει ανάγκη κανονισμού τιμών μονάδος, είναι εκείνες που δεν προβλέπονται από τη σύμβαση και το τιμολόγιο, καθώς και αυτές που προβλέπονται, αλλά από ανάγκη για την τεχνική αρτιότητα, του έργου εκτελούνται με διαφορετικό τρόπο από τον συμβατικό τρόπο κατασκευής.

Σε κάθε περίπτωση οι εργασίες της εργολαβίας μπορεί να μειωθούν χωρίς αποζημίωση του αναδόχου σε ύψος που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/4 του συνολικού συμβατικού ποσού. Σε περίπτωση μεγαλύτερης μείωσης εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 1 και 3 του άρθρου 9 του ν. 1418/94. Όλα τα όρια ή ποσοστά αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης μαζί με τα απρόβλεπτα και δεν περιλαμβάνονται σ' αυτά η αναθεώρηση τιμών ή μεταγενέστερη τροποποίηση τους ή οποιαδήποτε αποζημίωση.

7.4 Αναθεώρηση Τιμών - Διάλυση Σύμβασης

Οι συμβατικές τιμές, κάθε σύμβασης δημόσιου έργου, αναθεωρούνται **κατά ημερολογιακό εξάμηνο**, με βάση τις τιμές που διαπιστώνονται κατά την αρχή της περιόδου αυτής **ενιαία** για όλη τη χώρα. Σ' όλη τη διάρκεια της κάθε μιας αναθεωρητικής περιόδου, οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές.

Κατά τη Δικαστηριακή νομολογία (Εφ.Θεσ. 617/83, Α.Π. 274/71, Εφ. Θεσ. 100/88 κ.λπ) οι διατάξεις για την αναθεώρηση τιμών είναι δημόσιας τάξης γιατί θεσπίστηκαν με σκοπό την απρόσκοπτη εκτέλεση Δ.Εργων που ενδιαφέρουν το κοινωνικό σύνολο. Κατά συνέπεια ακόμα και αν συμφωνήθηκε να μην εφαρμοστεί η αναθεώρηση η ,συμφωνία δεν είναι έγκυρη και ο ανάδοχος δικαιούται τη νόμιμη αναθεώρηση.

Με την παρ. 10 του άρθρου 10 του ν. 1418/84, ορίζεται όμως ότι πέρα από την προβλεπόμενη αναθεώρηση από τις διατάξεις του άρθρου αυτού, αποκλείεται η αναπροσαρμογή του εργολαβικού ανταλλάγματος ή η διάλυση των συμβάσεων Δ. Εργων με εφαρμογή των διατάξεων 288 ή 388 του Α. Κώδικα, εξαιτίας της

αυξομείωσης των τιμών. Με τη διάταξη αυτή αφαιρείται από τα δικαστήρια η ευχέρεια που παρείχετο να αναπροσαρμόζουν το εργολαβικό αντάλλαγμα με βάση τις αρχές της καλής πίστης. Παρά ταύτα γίνεται δεκτό ότι μπορεί να επεμβαίνουν διορθωτικά τα Δικαστήρια με βάση άλλα άρθρα του Α.Κ. (200 και 281) και επικαλούμενα τον χαρακτήρα αναγκαστικού δικαίου του άρθρου 288 του Α.Κ. να κρίνουν ότι βάσει αυτής της αρχής δεν μπορεί να αποκλειστεί η μη εφαρμογή του, ούτε με παραίτηση του ενός των συμβαλλομένων, ούτε με συμφωνία και των δύο μερών, με νομοθετική ρύθμιση.

Η οριστική οικονομική εκκαθάριση ενός δημοσίου έργου, πρέπει να στηρίζεται στα στοιχεία της τελικής επιμέτρησης των εργασιών που παραλήφθηκαν και όχι στα στοιχεία του συγκριτικού πίνακα που συντάχθηκε και εγκρίθηκε πριν από την εκτέλεση των εργασιών, σύμφωνα με τη 690/87 Γνωμ. Ν.Υ.Δ.

Το εργολαβικό όφελος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Π.Δ. 609/85 καθορίζεται σε ποσοστό 18% για γενικά έξοδα και όφελος του αναδόχου και εφαρμόζεται στο σύνολο των δαπανών που πραγματοποιούνται για λογαριασμό του εργοδότη, όπως προμήθειες υλικών, μισθωμάτων μηχανημάτων, λιπαντικών, μισθών και ημερομισθίων, λοιπών αποζημιώσεων και ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων και κάθε είδους κρατήσεων και υπόκεινται στην έκπτωση της δημοπρασίας.

Σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης από το Φορέα κατασκευής οφείλεται αποζημίωση στον ανάδοχο μόνον αν έχουν εκτελεσθεί εργασίες αξίας μικρότερης από τα 3/4 του αρχικού συμβατικού ποσού. Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης αν :

- Καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών πέραν του 3μήνου με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής.
- Οι εργασίες διακοπών μετά την έναρξη τους, είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, υπό ορισμένες προϋποθέσεις.
- Η καθυστέρηση έναρξης των εργασιών, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, υπερβεί την οριακή προθεσμία των 30 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 4 του ν. 1418/84).

7.5 Διατάξεις Συμβάσεων Δημοσίων Έργων

Σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από φορείς του Δημόσιου Τομέα εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23/84 τ.Α') «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων», όπως αυτές τροποποιήθηκαν με μεταγενέστερους νόμους, καθώς και τα Π.Δ. και αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού.

Παρέκκλιση από τις ανωτέρω διατάξεις, καθώς και από τις διατάξεις του Δημόσιου Λογιστικού και προμηθειών επιτρέπεται, μετά από γνώμη του Συμβουλίου των Δημοσίων Έργων με κοινή απόφαση των Υπουργών ΠΕΧΩΔΕ και Εθν. Οικονομίας, για έργα από πιστώσεις του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.

Σημειώνουμε τους Νόμους, τα Π.Δ/τα, καθώς και τις Υπουργικές αποφάσεις κατά χρονολογική σειρά που είναι:

- Ο ν. 2052/92 (ΦΕΚ 94/5-6-92 τ.Α') «Μέτρα για την αντιμετώπιση του νέφους και πολεοδομικές ρυθμίσεις», σχετικά με τις αναθεωρήσεις κατά τρίμηνο.
- Ο ν. 2229/94 (ΦΕΚ 138/31-8-94 τ.Α') «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 1418/1984 και άλλες διατάξεις», κυρίως για υποβολή αιτιολογήσεων, υπολογισμού εγγυήσεων (5%)
- Ο ν.2308/95 (ΦΕΚ 147/18-7-95 τ.Α') «Κτηματογράφηση για τη δημιουργία Εθνικού Κτηματολογίου».
- Ο ν. 2338/95 άρθρο 13ο (ΦΕΚ 202/95), νέες τιμές με διαπραγμάτευση (μέχρι 5%). Ρήτρες για μη επαρκή αιτιολόγηση.
- Ο ν. 2372/96 άρθρο τέταρτο (ΦΕΚ 29Α) «Κατάργηση Σ.Π. Νέες Συμβάσεις μέχρι 50% - Ποσοστό Απρόβλεπτων (μέχρι 9%)».
- Ο ν. 2576/98 "Βελτίωση των διαδικασιών για την ανάθεση της κατασκευής των δημοσίων έργων (ΦΕΚ 25/9-2-98).
- Το Π.Δ. 472/85 (ΦΕΚ 168/2-10-85 τ.Α') «Σύνθεση επιτροπών ΜΕΕΠ & ΜΕΚ και άλλες ρυθμίσεις σχετικές με την εφαρμογή των άρθρων 15, 16 & 17 του Ν. 1418/84».
- Το Π.Δ. 609/85 (ΦΕΚ 223/31-12-85 τ.Α') «Κατασκευή δημοσίων έργων», για την ανάθεση και Διοίκηση Δημοσίων Έργων.
- Το Π.Δ. 265/91 για προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας με τις οδηγίες 71/304, 71/277 και 78/69 σχετικά με τον τρόπο ανάθεσης των έργων.
- Το Π.Δ. 23/93 (ΦΕΚ 8/93 τ.Α') «Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας για τα Δημόσια Έργα προς τις διατάξεις των οδηγιών 71/304, 71/305, 78/669, ^39/^40 & 89/665 της ΕΟΚ».
- Το Π.Δ. 286/94 (ΦΕΚ 148/14-9-94 τ.Α') «Τροποποίηση διατάξεων του άρθρου 43 του Π.Δ. 609/85».
- Το Π.Δ. 368/94 (ΦΕΚ 201/2-12-94 τ.Α') «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 472/85 ΦΕΚ (168 Α') και του Π.Δ. 609/85 (ΦΕΚ 223 Α')».
- Το Π.Δ. 402/96 (ΦΕΚ 269/96).
- Το Π.Δ. 210/97 «Συμπλήρωση του Π.Δ. 402/96»
- Το Π.Δ. 285/97 «Συμπλήρωση του Π.Δ. 402/96»

7.6 Δικαιολογητικά δαπανών - Κρατήσεις

Α. Για την πληρωμή του πρώτου (1ου) λογαριασμού

- Απόφαση έγκρισης της δαπάνης και διάθεσης της σχετικής πίστωσης, καθώς και καθορισμού του τρόπου εκτέλεσης του έργου
- Απόφαση συγκρότησης της επιτροπής του διαγωνισμού
- Προϋπ/σμός του έργου
- Τιμολόγιο με ανάλυση των τιμών
- Ειδική - Γενική συγγραφή υποχρεώσεων
- Διακήρυξη δημοπρασίας
- Φύλλα εφημερίδων που δημοσιεύτηκε η περίληψη της διακήρυξης και εξοφλητική απόδειξη του τιμολογίου.
- Πρακτικό δημοπρασίας

9. Απόφαση έγκρισης του πρακτικού

10. Προσφορές (πρωτότυπες)

- Πρωτότυπο συμφωνητικό
- Πρωτόκολλο εγκατάστασης του εργολάβου
- Αντίγραφο εγγυητικής επιστολής για την καλή εκτέλεση του έργου
- Αναγγελία στο ΙΚΑ «περί ενάρξεως των εργασιών»
- Πρωτότυπο τιμολόγιο
- Εξοφλητική απόδειξη
- Επιμέτρηση υπογεγραμμένη από τον επιβλέποντα μηχανικό του έργου και τον εργολάβο και θεωρημένη από την προϊσταμένη αρχή με μονογραφή επίσης, κατά σελίδα, από όλους που έχουν υπογράψει την επιμέτρηση
- Τριπλότυπα γραμμάρια ή αποδείξεις είσπραξης φόρων κ.λπ
- Βεβαίωση της επιβλέπουσας αρχής περί εμπροθέσμου εκτέλεσης των εργασιών
- Απόφαση παράτασης του συμβατικού χρόνου, αν υπάρχει υπέρβαση του χρόνου εκτέλεσης
- Συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο εφ' όσον ο λογαριασμός εισπράττεται από πληρεξούσιο
- Πιστοποίηση λογαριασμού

- Φορολογική ενημερότητα

Β. Για την πληρωμή του δεύτερου και λοιπών λογαριασμών

Τα με αριθ. 1 & από 15 μέχρι 23 στον 1ο λογαριασμό αναφερόμενα δικ/κά και επιπλέον υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/86 σχετική με την έκδοση βεβαίωσης Φ.Π.Α. από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.

Γ. Για την πληρωμή του Τελικού Λογαριασμού

- Τελική επιμέτρηση
- Πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής και εφ' όσον έχει συνταχθεί και οριστικής παραλαβής
- Βεβαίωση του ΙΚΑ ότι ο ανάδοχος εκπλήρωσε τις προς το ΙΚΑ υποχρεώσεις
- Βεβαίωση της επιβλέπουσας αρχής, περί περαιώσεως του έργου και της χρονολογίας αυτού
- Απόφαση αρμοδίου οργάνου περί εγκρίσεως του πρωτοκόλλου, προσωρινής ή οριστικής παραλαβής.

(Η βεβαίωση του ΙΚΑ πρέπει να επισυνάπτεται και στον τελευταίο λογ/σμό με το οποίο, εξαντλείται το διατεθέν για την εκτέλεση του έργου ποσόν).

ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ:

A. Έργα Δημοσίων Επενδύσεων

1. Φόρος εισοδήματος 3%
(Ν. 2214/94)
2. ΤΣΜΕΔΕ:
1 % (α.ν. 2326/40 & ν. 2266/93)
0,2% (Ν. 915/79 αρθρ. 12)
0,6% (Ν. 2166/93 αρθρ. 27 παρ. 34)
3. Ε.Μ.Π. 0,5%

B. Έργα Τακτικού Προϋπ/σμού

1. Φόρος εισοδήματος 3%
(Ν. 2214/94)
2. Μ.Τ.Π.Υ. 3%
(αρθρ. 22 Π.Δ. 422/81)
3. Ε.Τ.Α.Κ.Δ.Ε. 2%
(αρθρ. 32 Α.Ν. 2066/39)
4. Τ.Π.Ε.Δ.Ε. 1%
(αρθρ. 4 παρ. 2 Ν.Δ. 75/46, αρθρ. 12 Ν. 1384/83
αρθρ. 26 παρ. 3 Ν. 1418/84)
5. ΤΣΜΕΔΕ 1%, 0,2%, 0,6%
6. Τ.Ε.Ε. 0,2% '
(π.δ. της 28-11-26)

7. Ε.Μ.Π. 0,5%

ΜΕΡΟΣ Β'

ΑΣΚΗΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Με τις διατάξεις των άρθρων 13-17 του π.δ. 151/98 που ισχύει από 1-8-98 προσδιορίζονται τα όργανα και η διαδικασία άσκησης ουσιαστικού και επιτόπιου ελέγχου στο αντικείμενο της δαπάνης, όταν υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για την πραγματοποίηση της, παρά την τυπική νομιμότητα των δικαιολογητικών.

Η θεσμοθέτηση αυτού του ελέγχου, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, έχει στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του ελέγχου που ασκείται από τις Υ.Δ.Ε. δεδομένου ότι επεκτείνεται πέραν του τυπικού ελέγχου νομιμότητας και κανονικότητας, ο οποίος σε πολλές περιπτώσεις έχει αποδειχθεί ανεπαρκής, για την αντιμετώπιση περιπτώσεων που υπάρχουν υπόνοιες παρατυπιών, σχετικά με την πραγματοποίηση της δαπάνης.

Σοβαρή ή βάσιμη αμφιβολία είναι εκείνη που στηρίζεται σε ασφαλή στοιχεία, τα οποία εγγίζουν τα όρια της βεβαιότητας και οι Υ.Δ.Ε. θα πρέπει να προσέχουν, ώστε αυτά να μπορούν να ελεγχθούν και να είναι αξιόπιστα.

Δεν πρέπει βέβαια οι αμφιβολίες να στηρίζονται μόνον σε αόριστες φήμες ή σε υποκειμενική αστήρικτη αντίληψη, γιατί υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσουν σε διασυρμό και αδικαιολόγητη ταλαιπωρία ατόμων που εμπλέκονται στην πραγματοποίηση των σχετικών δαπανών, με όλα τα δυσάρεστα επακόλουθα.

Θα πρέπει ασφαλώς να γεννώνται αμφιβολίες στην περίπτωση που υπάρχουν επίσημες καταγγελίες ή δημοσιεύματα του τύπου, σχετικά με την πραγματοποίηση συγκεκριμένης δαπάνης. Αμφιβολίες μπορεί να προκύψουν επίσης με τη διασταύρωση στοιχείων των ελεγχόμενων δαπανών από άλλα συναφή στοιχεία που είναι στη διάθεση της Υπηρεσίας.

Οι περιπτώσεις αυτές δαπανών που κρίνεται ότι επιβάλλεται να ερευνηθούν με την άσκηση του ουσιαστικού - επιτόπιου ελέγχου, πρέπει να αναφέρονται με εμπιστευτική Έκθεση του Προϊστάμενου των Υ.Δ.Ε., προς τη Δ26, ώστε να εισηγηθεί αρμοδίως την έγκριση της άσκησης του ελέγχου επί του αντικείμενου των δαπανών, από τα αρμόδια όργανα.

Η έκθεση του Προϊσταμένου της Υ.Δ.Ε. που απαιτείται κατά τα ανωτέρω, δεν πρέπει ασφαλώς να έχει τον τύπο των εκθέσεων που υποβάλλονται μέχρι σήμερα ανά τρίμηνο, συμφωνά με την 2091591/17/12/0026/31-12-97 εγκύκλιο, με τις οποίες διατυπώνεται γενικά προβληματισμοί των ελεγκτικών οργάνων για το ουσιαστικό μέρος διαφόρων δαπανών των φορέων και παράλληλα γίνονται προτάσεις για την αντιμετώπιση προβλημάτων ή θεμάτων που απαιτούν νομοθετικές παρεμβάσεις κ.λπ. Η έκθεση αυτή θα πρέπει οπωσδήποτε να αναφέρεται σε θέματα που έχουν σχέση με την πραγματοποίηση συγκεκριμένης δαπάνης και να επισημαίνει τα ζητήματα που χρήζουν διερεύνησης με επιτόπιου μετάβαση των Ελεγκτικών Οργάνων.

Αρμόδια ελεγκτικά όργανα είναι οι Συντονιστές - Δημοσιονομικοί Ελεγκτές που υπηρετούν στη Δ26, αλλά και οι υπάλληλοι των ΥΔΕ. Προβλέπεται 1 επίσης η διαδικασία ορισμού υπαλλήλων της οικείας ειδικότητας και εμπειρίας όπου απαιτείται.

Η ανάθεση του ελέγχου γίνεται με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών, η οποία εκδίδεται, κατά κανόνα, μετά από έκθεση του Προϊσταμένου της Υ.Δ.Ε. προς την αρμόδια Κεντρική υπηρεσία (26 Η Δ/ση) του Γ.Λ.Κ. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται επίσης το αντικείμενο του ελέγχου, ο χρόνος διάρκειας και τα συγκεκριμένα ελεγκτικά όργανα.

Στα όργανα αυτά παρέχεται η δυνατότητα κατά την άσκηση του εν λόγω ελέγχου να διερευνούν με αυτοψία το αντικείμενο των δαπανών, να συλλέγουν- αποδεικτικό υλικό με κάθε πρόσφορο τρόπο, και να ζητούν την συνδρομή εμπειρογνώμονα όπου απαιτείται για τη σύνταξη πραγματογνωμοσύνης, ώστε να υποβάλλουν το σχετικό πόρισμα πλήρες με το αποτέλεσμα του ελέγχου στον Υπουργό Οικονομικών.

Με την έκθεση ελέγχου πρέπει να τεκμηριώνονται οι παρατηρήσεις των ελεγκτικών οργάνων και να καταχωρούνται οι διαπιστώσεις και η γνώμη των υπαλλήλων της οικείας ειδικότητας και εμπειρίας, στην περίπτωση που είχε ζητηθεί η συνδρομή τους. Οι διαπιστώσεις πρέπει να είναι σαφείς και συγκεκριμένες και επιβάλλεται να προσδιορίζεται η ευθύνη των ελεγχθέντων οργάνων, καθώς και αν υπάρχει ευθύνη των φερόμενων ως δικαιούχων.

Εάν επιβάλλεται, το πόρισμα του ελέγχου ανακοινώνεται και στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή. Στην περίπτωση που διαπιστώνονται μη νόμιμες πληρωμές με τις προϋποθέσεις του άρθρου 33 του ν. 2362/95, μπορεί να προτείνουν, τα ίδια όργανα, τον καταλογισμό από τον αρμόδιο Διατάκτη για τα ποσά που καταβλήθηκαν με μη νόμιμα δικαιολογητικά ή από λανθασμένο υπολογισμό.

Ο επιτόπιος ουσιαστικός έλεγχος στις δαπάνες των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και των Ν.Π.Δ.Δ. & Ι.Δ. που επιχορηγούνται ή χρηματοδοτούνται με οποιοδήποτε τρόπο από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, Τον Προϋπολογισμό των Ν.Π.Δ.Δ., την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από άλλους Διεθνείς Οργανισμούς, προβλέπεται για πρώτη φορά και ασφαλώς διαφέρει του ελέγχου που ασκείται από τους Οικονομικούς Επιθεωρητές στην οικονομική διαχείριση των Δ.Ε.Κ.Ο κ.λ.π. Οργανισμών που προβλέπεται με την περίπτωση δ' του άρθρου 3 του ως άνω νόμου.

Για την άσκηση του εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των άρθρων 13 - 16 του εν λόγω Διατάγματος από τα ίδια όργανα που ασκούν τον έλεγχο των δαπανών του Προϋπολογισμού της Κεντρικής Διοίκησης.

Η έκθεση όμως που απαιτείται από την παρ. 1 του άρθρου 14, προκειμένου να εκδοθεί η απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών για τη διενέργεια του ελέγχου αυτού, στις σχετικές δαπάνες των Δ.Ε.Κ.Ο. κ.λ.π. και όχι ασφαλώς στην οικονομική τους διαχείριση θα υποβάλλεται από τον Οικονομικό Επιθεωρητή που διενεργεί διαχειριστικό έλεγχο στους ανωτέρω φορείς, εάν' αυτός διατυπώνει σοβαρές αμφιβολίες για την πραγματοποίηση συγκεκριμένων δαπανών ή από τον

Προϊστάμενο της Υ.Δ.Ε. στην περίπτωση που ελέγχονται οι δαπάνες των φορέων αυτών από Υ.Δ.Ε., με την ίδια διαδικασία και προϋποθέσεις που προαναφέρονται.

Η έκθεση αυτή μπορεί σε έκτακτες περιπτώσεις να υποβληθεί και από τα όργανα που διενεργούν έκτακτο δημοσιονομικό έλεγχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 25 του άρθρου 13 του ν. 2601/98, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 39 του ν. 2648/98.

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ

Με στόχο την πληρέστερη ενημέρωση για τη βελτίωση του ασκούμενου ελέγχου από τις Υ.Δ.Ε. κατά τη διάρκεια των εργασιών Ενημερωτικών Δημερίδων με τους Προϊσταμένους των ΥΔΕ στους Νομούς (29 - 30/4/98) και στα Υπουργεία (29 - 30/5/98) και στις 1-2/10 με στελέχη όλων των Υ.Δ.Ε., ειδικοί εισηγητές ανέπτυξαν θέματα που απασχολούν τις Υ.Δ.Ε. στους Νομούς και Νομαρχίες

Στις συναντήσεις αυτές αναπτύχθηκαν προβληματισμοί ως προς την αποτελεσματικότητα του ασκούμενου Δημοσιονομικού ελέγχου επί των Κρατικών Δαπανών, και των Κοινοτικών Προγραμμάτων. Από τις εισηγήσεις μεταδόθηκε το μήνυμα για την ανάγκη αλλαγής κατεύθυνσης του ασκούμενου ελέγχου, καθώς και της αναβάθμισης και ενίσχυσης του ρόλου των ΥΔΕ, ώστε ν' ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα και να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία που απαιτείται για την ορθή εκτέλεση του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Τονίσθηκε ακόμη η ανάγκη άσκησης ουσιαστικότερου ελέγχου σε ορισμένες κατηγορίες δαπανών, όπου από τον συνήθη έλεγχο συνάγεται ότι υπάρχουν πιθανότητες καταστρατήγησης των σχετικών διατάξεων που έχουν σαν αποτέλεσμα την εικονική ενδεχομένως εμφάνιση δαπανών, οι οποίες στηρίζονται σε νομότυπα δικαιολογητικά, όμως στην πραγματικότητα γεννάται έντονη αμφιβολία για την πραγματοποίησή τους.

Το θεσμικό πλαίσιο για την άσκηση του Δημοσιονομικού Ελέγχου παρέχει σήμερα τη δυνατότητα να προχωρήσουμε στην άσκηση ουσιαστικού ελέγχου τουλάχιστον στις κατηγορίες δαπανών για τις οποίες είναι γνωστό από την εμπειρία των ελεγκτικών οργάνων ότι δεν επαρκεί ο τυπικός έλεγχος νομιμότητας.

Θα πρέπει να τονισθεί βέβαια ότι δεν παρέχεται η δυνατότητα ελέγχου σκοπιμότητας, που οδηγεί στον έλεγχο της οικονομικότητας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των δαπανών που πραγματοποιούνται από τους ελεγχόμενους Φορείς. Οι στόχοι αναβάθμισης ελέγχου θα πρέπει συνεπώς να επικεντρώνονται προς την κατεύθυνση της ανίχνευσης περιπτώσεων απατών εις βάρος του Δημοσίου, βάσει των ελεγχόμενων νομότυπων παραστατικών στοιχείων διαφόρων κατηγοριών δαπανών.

Κρίνεται απαραίτητο να επισημάνουμε τα σημεία στα οποία θα πρέπει να εστιάζεται η προσοχή των ελεγκτών, ώστε ο έλεγχος να είναι πλέον ουσιαστικός και να μη σταματά στα τυπικά μόνον στοιχεία δεδομένου ότι συχνά αυτά αποτελούν το μανδύα κάλυψης δαπανών που δεν πρέπει να αναγνωρίζονται εις βάρος του Δημοσίου. Οι προτεινόμενοι έλεγχοι προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να πραγματοποιούνται και δειγματοληπτικά. Τονίζεται ότι δεν θα πρέπει να συγχέεται ο έλεγχος αυτός με τον

τυπικό έλεγχο νομιμότητας ο οποίος πάντα είναι απαραίτητος και δεν επιτρέπεται να ασκείται δειγματοληπτικά. Ο ουσιαστικός έλεγχος προϋποθέτει εμπειρία και ικανότητες τεχνικής των ελεγκτικών οργάνων, ώστε μετά από συστηματική παρατήρηση, σύγκριση στοιχείων και θεώρηση των ελεγχόμενων δαπανών να οδηγήσει στην αποκάλυψη παρανομιών, σπατάλης κ.λ.π. που δεν είναι εύκολο να εντοπισθούν με τον τυπικό έλεγχο.

Παρακάτω αναφέρονται κατηγορίες δαπανών που μπορεί να ασκηθεί ο ανωτέρω έλεγχος:

2.1 Δαπάνες για εκτέλεση Δημοσίων Έργων

Από πολλές Υ.Δ.Ε. έχουν αναφερθεί περιπτώσεις που θα πρέπει να ελέγχονται με μεγαλύτερη προσοχή, όσον αφορά την ουσιαστική πραγματοποίηση αυτών των δαπανών, γιατί έχουν επισημανθεί:

- Περιπτώσεις αναιτιολόγητων αναθεωρήσεων για εργασίες που εκτελούνται μετά τη λήξη των συμβατικών προθεσμιών (τμηματικών-οριστικών) οι οποίες καλύπτονται με αντίστοιχες παρατάσεις. Συγκεκριμένα, όταν κατά τον έλεγχο των στοιχείων των δαπανών προκύπτει υπαιτιότητα του αναδόχου, για την εκπρόθεσμη εκτέλεση τμηματικών εργασιών ή ολοκλήρωση του έργου, αλλά δεν επιβάλλονται, όπως θα έπρεπε, οι προβλεπόμενες κυρώσεις, ή μπορεί και να επιβάλλονται κάποιες κυρώσεις, αλλά στη συνέχεια, εγκρίνονται παρατάσεις με αναθεώρηση, χωρίς αιτιολογημένη απόφαση και έτσι ανακαλούνται οι κυρώσεις που είχαν επιβληθεί.
- Εργασίες που πιστοποιούνται σε λογ/σμό ότι έχουν εκτελεσθεί και εξοφλούνται ενώ σε επόμενους λογ/σμούς, διαπιστώνεται ότι δεν έχουν εκτελεσθεί κατά το χρόνο που πληρώθηκαν, ή αφαιρούνται εργασίες που πληρώθηκαν ή αντικαθίστανται με άλλες μη συμβατικές, χωρίς αιτιολόγηση, ή τελικά δεν εκτελούνται καθόλου.
- Συμβατικές εργασίες που για οποιονδήποτε λόγο αφαιρούνται και δεν εκτελούνται εντός των συμβατικών προθεσμιών με τις συμβατικές τους τιμές, επαναφέρονται προς εκτέλεση με τη σύναψη Συμπληρωματικών Συμβάσεων και αρκετές φορές η καθοριζόμενη τιμή αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ αναδόχου και φορέα κατασκευής (αναπροσαρμογή τιμών) χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η δέσμευση της συμβατικής τιμής.
- Η χρησιμοποίηση ποσών των απροβλέπτων, όχι για κάλυψη δαπανών ποσοτήτων (αύξηση) συμβατικών εργασιών, όπως θα έπρεπε, αλλά για νέες εργασίες που δεν είχαν προβλεφθεί στη σχετική μελέτη, ούτε βέβαια και στη σύμβαση.
- Η συνεχής χρήση της διαδικασίας σύναψης Συμπληρωματικών Συμβάσεων και μάλιστα με κάλυψη ολοκλήρου του προβλεπόμενου ποσοστού έκπτωσης επί του αρχικού συμβατικού ποσού.
- Η σύναψη των Συμπληρωματικών Συμβάσεων που υπογράφεται λίγες μόνο ημέρες πριν από τη λήξη της συμβατικής προθεσμίας του έργου ή μετά τη λήξη της και μέσα σε χρόνο παράτασης που χορηγείται με προφανή σκοπό τη Σύναψη Σ.Σ.

- Στο στάδιο του ελέγχου των τελικών επιμετρήσεων και πρωτοκόλλων προσωρινής-οριστικής παραλαβής του έργου διαπιστώνεται συχνά ότι συμβατικές εργασίες που είχαν πιστοποιηθεί και εξοφληθεί βάσει νομίμων δικ/κών σε προηγούμενους λογ/σμούς δεν περιλαμβάνονται από την αρμόδια Επιτροπή στα ως άνω πρωτόκολλα επειδή προφανώς δεν έχουν εκτελεσθεί ή έχουν μάλλον αντικατασταθεί από άλλες μη συμβατικές εργασίες ή παραλαμβάνονται συχνά εργασίες ποιοτικά κατώτερες των συμβατικών, χωρίς ανάλογη μείωση της τιμής τους, με αποφάσεις των αρμοδίων κατά περίπτωση οργάνων.

Οι περιπτώσεις αυτές που ενδεικτικά αναφέρονται θα πρέπει να εξετάζονται σχολαστικά με διασταύρωση των στοιχείων των διαφόρων λογαριασμών, ώστε να επισημαίνονται εγκαίρως οι παρατυπίες, όπου δε υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες θα πρέπει να αναφέρονται οι περιπτώσεις για άσκηση επιτόπιου - ουσιαστικού ελέγχου.

2.2 Δαπάνες Π.Δ.Ε., ΣΑΕΠ, ΣΑΝΑ - ΣΑΤΑ

Έχουν αναφερθεί αρκετές περιπτώσεις έργων των Ν. Α. που περιλαμβάνονται στα Περιφερειακά Προγράμματα τα οποία εγκρίνονται από τους Γ.Γ.Περιφέρειας, παρά το γεγονός ότι σ' αυτά περιέχονται και δραστηριότητες, οι οποίες δεν μπορούν να ενταχθούν στις δαπάνες Δ.Ε. σύμφωνα με τις οδηγίες του ΥΠΕΘΟ. Οι διαπιστώσεις αυτές κατά τον έλεγχο των Υ.Δ.Ε. έχουν σαν αποτέλεσμα να μην εγκρίνονται οι πληρωμές των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί από τους υπόλογους διαχειριστές όταν τα έργα αυτά έχουν ενταχθεί σε ΣΑΕ του Εθν. Προγράμματος ενώ δεν θα έπρεπε. Υφίσταται έτσι πρόβλημα εμφάνισης αυτών στη Δημόσια ληνοδοσία, αλλά και κίνδυνος καταλογισμού των δαπανών των Υπολόγων.

Για την αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων έχει συσταθεί ειδική ομάδα εργασίας προκειμένου να προτείνει τις απαραίτητες ρυθμίσεις για αναθεώρηση των σχετικών διατάξεων που ισχύουν τόσο για την κατάρτιση όσο και για την εκτέλεση του Π.Δ.Ε. Μέχρι όμως την ολοκλήρωση των νέων ρυθμίσεων που επιβάλλονται και προωθούνται για την εκτέλεση του Περιφερειακού και του Νομαρχιακού Προγράμματος (ΣΑΕΠ, ΣΑΝΑ, ΕΠΤΑ), θα πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να εντοπίζονται εγκαίρως οι αποκλίσεις που εμφανίζονται με την διάθεση των σχετικών κονδυλίων.

2.3 Δαπάνες Υγειονομικής Περίθαλψης

I. Γενικά

Από την παρακολούθηση της εκτέλεσης του Π/Υ τα τελευταία χρόνια είναι φανερό ότι οι δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης των ασφαλισμένων του Δημοσίου, παρουσιάζουν σταθερά ανοδική τάση, χωρίς αυτό να δικαιολογείται με την αύξηση του αριθμού των ασφαλισμένων ή με τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Δεν αγνοούνται βέβαια οι παράγοντες που επηρεάζουν δυσμενώς τις δαπάνες αυτές, όπως η ανακοστολόγηση των φαρμάκων, η εφαρμογή νέων ιατρικών πράξεων και νέων ιατρικών θεραπευτικών μεθόδων που έχουν κοστολογηθεί σε υψηλά επίπεδα από το ΚΕΣΥ, η πολυφαρμακία, η αύξηση και επαναπροσδιορισμός του ημερησίου νοσηλίου των νοσηλευτικών ιδρυμάτων και ιδιωτικών κλινικών κ.λπ.

- Η κύρια αιτία της υπερβολικής διόγκωσης των δαπανών αυτών οφείλεται, όπως έχει επισημανθεί και από πολλές Υ.Δ.Ε., στην αδυναμία των εμπλεκόμενων αρμοδίων υπηρεσιών για ουσιαστικό έλεγχο του ισχύοντος συστήματος, ενώ συντελεί σε μεγάλο βαθμό και η έλλειψη μηχανογραφικής υποστήριξης, τόσο των Υ.Δ.Ε. όσο και του Υπουργείου Υγείας & Πρόνοιας, αφού ακόμα δεν έχει καθιερωθεί μητρώο των ασφαλισμένων. Αυτή η βασική υποδομή είναι απαραίτητη για να αντιμετωπισθούν σημαντικές αδυναμίες που επιτρέπουν την καταδολίευση του συστήματος και παρέχουν τη δυνατότητα εκμετάλλευσης από τους εμπλεκόμενους. Στο πρόβλημα συντελούν οπωσδήποτε και:

- Η σύναψη απεριόριστου αριθμού συμβάσεων από το Δημόσιο με τους ιδιώτες ιατρούς, ακόμη και χωρίς ειδικότητα, επειδή δεν έχει προσδιοριστεί πόσοι απαιτούνται για να καλύψουν τις ανάγκες των ασφαλισμένων. Είναι χαρακτηριστικό ότι το Δημόσιο δεν μπορεί να αρνηθεί τη σύναψη συμβάσεων, αλλά δεν έχει και αποτελεσματικό μηχανισμό καταγγελίας τους για σοβαρούς λόγους, δεδομένου ότι έχουν αόριστη ισχύ.

- Η κατά πράξη και επίσκεψη αμοιβή ιατρών και η ανεξέλεγκτη πραγματοποίηση παρακλινικών εξετάσεων.

Με το ν. 2469/97 θεσμοθετήθηκε η Διαρκής Επιτροπή Διαχείρισεως Θεμάτων Νοσηλίων που επεξεργάζεται προτάσεις και προωθεί εισηγήσεις μέτρων για τη σωστότερη διαχείριση του συστήματος και την προσαρμογή του στα σημερινά δεδομένα. Παράλληλα προωθείται η αναδιάρθρωση του σημερινού συστήματος και η θεσμοθέτηση νέου Οργανισμού Περιθάλαψης. Όμως ανεξάρτητα από τις εξελίξεις αυτές επιβάλλεται σήμερα να συμβάλλουν και οι Υ.Δ.Ε. στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους για την καλύτερη διαχείριση των κονδυλίων αυτών, ώστε με την άσκηση πλέον ουσιαστικού ελέγχου σ' αυτές τις δαπάνες να εντοπίζουν τις περιπτώσεις καταδολίευσης του συστήματος που συχνά επιτυγχάνεται με νομότυπα δικαιολογητικά.

Επιβάλλεται συνεπώς, με διακριτικό τρόπο, να γίνεται έλεγχος δειγματοληπτικά όπου κρίνεται απαραίτητο, βάσει των στοιχείων που συγκεντρώνονται από τα αρμόδια όργανα τα οποία, από την εμπειρία τους, γνωρίζουν τις αδυναμίες που παρουσιάζουν αυτές οι δαπάνες και είναι ασφαλώς βέβαιο ότι υπάρχει προσφορότερο έδαφος για αποτελεσματικές παρεμβάσεις.

II . Τυπικός έλεγχος νομιμότητας

Έχουν επισημανθεί σοβαρές παρατυπίες από μερικές Υ.Δ.Ε. και από τους σχετικούς ελέγχους επί συγκεκριμένων περιπτώσεων αποδείχθηκε η παραποίηση μεγάλου αριθμού εντολών για μικροβιολογικές κλπ εξετάσεις, τόσο ως προς τα στοιχεία των ασφαλισμένων (ανύπαρκτα πρόσωπα-Διευθύνσεις) όσο και για την πραγματοποίηση των εξετάσεων ή επισκέψεων κ.λπ. και έχουν προταθεί καταλογοισμοί από τα αρμόδια όργανα για επιστροφή χρημάτων κ.λπ.

Προς την κατεύθυνση αυτή ενδεικτικά σημειώνονται παρακάτω τα στοιχεία τα οποία επιβάλλεται να εξετάζονται με προσοχή, ελπίζοντας ότι θα βοηθήσουν στην αποτελεσματικότερη άσκηση του έργου των Υ.Δ.Ε. για την αναγνώριση των νομίμων

δαπανών και την περιστολή των περιπτώσεων αλόγιστης διασπάθισης του δημοσίου χρήματος. Θα πρέπει δηλαδή με τον τυπικό έλεγχο νομιμότητας:

- Οι ιατρικές εντολές να εξετάζονται προσεκτικά και να απορρίπτονται εάν έχουν διορθώσεις, προσθήκες και αλλοιώσεις στα στοιχεία του ασφαλισμένου όσο και των ουσιαστικών στοιχείων των εντολών (ιατρικές πράξεις, φάρμακα κ.λπ). Λογαριασμοί με ασαφή στοιχεία πρέπει να επιστρέφονται με σχετικές παρατηρήσεις.
- Οι εγκρίσεις των εντολών πρέπει να γίνονται από τους νομίμως διορισθέντες ελεγκτές ιατρούς και να εξετάζεται τυχόν πλαστότητά τους, φαινόμενο αρκετά συχνό.
- Τα στοιχεία των ασφαλισμένων να ελέγχονται *κω* συγκεκριμένα; αν οί ιατρικές εντολές αναφέρονται σε υπαρκτά πρόσωπα-δικαιούχους δημοσίου υπαλλήλους, συνταξιούχους ή μέλη των οικογενειών τους. Ελλείπει, φυσικά, μητρώου ασφαλισμένων είναι δύσκολος ο έλεγχος αυτός. Στις μικρές όμως κοινωνίες υπάρχουν περιθώρια και για τον έλεγχο αυτό. Μπορείτε με διακριτικότητα να ζητάτε την προσκόμιση βιβλιαρίων και συνταγολογίων ασφαλισμένων της περιφέρειας σας:".
- Να ελέγχεται αυστηρά η εφαρμογή του καταλόγου (λίστας) συνταγογραφωμένων φαρμάκων, που σας κοινοποιήθηκε πρόσφατα. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται για τις προβλεπόμενες εξαιρέσεις (αναγκαιότητα χορήγησης συγκεκριμένων φαρμάκων κ.λπ).

III . Ουσιαστικός έλεγχος

Από πλευράς ουσιαστικού ελέγχου μπορεί να ελέγχονται όλες τις ιατρικές εντολές για τις οποίες υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις για εκμετάλλευση και καταδολίευση του συστήματος. Ειδικότερα μπορεί:

- Να γίνονται δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντολών συγκεκριμένων ιατρών που εμφανίζουν για πληρωμή υψηλούς λογαριασμούς. Ο έλεγχος αυτός μπορεί να ξεκινά με καταγραφή-των ασθενών-πελατών του ιατρού ή με ανάλυση των παρεχομένων υπηρεσιών (ιατρικές πράξεις, μικροβιολογικές εξετάσεις, φάρμακα κ.λπ). Η σύνταξη κατάστασης κάθε μήνα με τους ιατρούς των οποίων οι αμοιβές υπερβαίνουν το μέσο όρο των ιατρών της ίδιας ειδικότητας, θα βοηθήσει την περαιτέρω παρακολούθηση.
- Να καταγράφονται τα στοιχεία συγκεκριμένων ασφαλισμένων, οι οποίοι περιφέρονται ενδεχομένως άσκοπα από ιατρείο σε ιατρείο και από φαρμακείο-σε φαρμακείο.
- Να συγκρίνονται οι δραστηριότητες και οι αμοιβές ιατρών της ίδιας ειδικότητας, μέσω των οποίων θα εξαγονται διάφορα συμπεράσματα για την καταδολίευση του συστήματος.
- Οι καταστάσεις των φαρμακοποιών πρέπει να είναι σωστά συμπληρωμένες. Να εξετάζονται σχολαστικά οι εντολές με ακριβιά φάρμακα επίσης και οι εντολές με χωρίς συμμετοχή ή μικρή συμμετοχή (10%) για χρόνιες παθήσεις.

- Να καταγράφονται οι περιπτώσεις συστηματικής πραγματοποίησης επισκέψεων - εξετάσεων σε ιατρούς που διαμένουν σε διαφορετικές πόλεις από τη μόνιμη κατοικία των ασφαλισμένων του Δημοσίου.

III . Χρηματοδότηση Ν.Α.-Έλεγχος λογ/σμών

Η κάλυψη των δαπανών νοσηλίων των ασφαλισμένων του Δημοσίου ως γνωστόν γίνεται από τις Ν.Α. οι οποίες επιχορηγούνται για αυτό το σκοπό από ειδικό κωδικό των προϋπολογισμών των Περιφερειών. Παράλληλα με εγκύκλιο του Υπουργού των Οικονομικών υποχρεώθηκαν οι Ν.Α, να διατηρούν ξεχωριστό Τραπεζικό Λογαριασμό για την κάλυψη των δαπανών αυτών. Στους λογαριασμούς αυτούς θα παραμένουν και τα έσοδα των τόκων, καθώς και τα ταμειακά υπόλοιπα της προηγούμενης οικον. χρήσης, για να χρηματοδοτήσουν τις ίδιες δαπάνες. Δεν "επιτρέπεται βέβαια καμία μεταφορά κονδυλίων από τους λογαριασμούς αυτούς για την κάλυψη άλλων δαπανών. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν ενδείξεις ότι πολλές Ν.Α. χρησιμοποίησαν μέρος των κονδυλίων αυτών για άλλες δαπάνες και αυτό πρέπει να ελέγχεται από τις Υ.Δ.Ε. οι οποίες πρέπει να παρακολουθούν την κίνηση των σχετικών λογαριασμών από την ημερομηνία σύστασης τους μέχρι σήμερα.

2.4 Δαπάνες εκτός έδρας μετακινήσεων

Από πολλές Υ.Δ.Ε. επισημαίνονται κατά καιρούς προβλήματα που έχουν παρουσιασθεί κατά την εφαρμογή του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για τα οδοιπορικά και την ημερήσια αποζημίωση και διατυπώνονται σχετικές παρατηρήσεις - προτάσεις, για την αντιμετώπιση των αδυναμιών του, που σε πολλές περιπτώσεις παρέχει τη δυνατότητα σαφούς καταστρατήγησης, ώστε να εμφανίζονται νομότυπες δαπάνες, χωρίς όμως να έχουν γίνει στην πραγματικότητα.

Οι προβληματισμοί που έχουν διατυπωθεί και με τις εκθέσεις των Προϊσταμένων των ΥΔΕ, για την πραγματοποίηση αυτών των δαπανών εστιάζονται κυρίως σε περιπτώσεις όπως είναι:

- Οι συχνές διανυκτερεύσεις των υπαλλήλων εκτός ξενοδοχείων σε φιλικά σπίτια ή συνεχείς μετακινήσεις σε αποστάσεις που να δικαιολογούν έξοδα κίνησης
- Η εξάντληση του ανώτατου ορίου ημερών εκτός έδρας πολύ πριν το τέλος του έτους και πολλές φορές η υπέρβαση του.
- Οι ασαφείς αιτιολογίες των εντολών μετακίνησης ή μετακινήσεις υπαλλήλων των οποίων η ειδικότητα δεν ανταποκρίνεται στο σκοπό της μετακίνησης.
- Οι μετακινήσεις των σχολικών συμβούλων κατά τις αργίες και τις διακοπές.
- Οι μετακινήσεις μεγάλου αριθμού υπαλλήλων σε συγκεκριμένες περιοχές, χωρίς να δικαιολογείται η αναγκαιότητα των μετακινήσεων.
- Η συχνή έγκριση των διαταγών μετακίνησης εκ των υστέρων.
- Η συστηματική μετακίνηση των τεχνικών υπαλλήλων για επίβλεψη των Δημοσίων Έργων, σε αποστάσεις μεγαλύτερες των 120 km

Οι περιπτώσεις που επισημαίνονται, οφείλονται προφανώς στην καταστρατήγηση των διατάξεων, με νομότυπα δικαιολογητικά. Δεν τηρούνται δηλαδή αυστηρά οι προϋποθέσεις για τις εγκρίσεις μετακινήσεων από τα αρμόδια όργανα, ή μπορεί να καλύπτουν και μετακινήσεις που δεν έχουν πραγματοποιηθεί, επειδή τα έξοδα αυτά συχνά εκλαμβάνονται ως βοήθημα. Θα πρέπει προς αυτήν την κατεύθυνση να γίνεται αυστηρός έλεγχος της τυπικής νομιμότητας και να καταγράφονται οι συστηματικά εντοπιζόμενες παρατυπίες, με σύγκριση στοιχείων των ελεγχόμενων δαπανών. Ελπίζεται ότι θα συμβάλλει σ' αυτό και η απόφαση 2007566/3-2-98 περί καθορισμού των δικαιολογητικών που απαιτούνται. Για τις περιπτώσεις που τα αξιολογούμενα στοιχεία, σε συνδυασμό με τις συνθήκες πραγματοποίησης των μετακινήσεων, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται μάλλον για εικονικές δαπάνες, θα πρέπει να αναφέρονται τα γεγονότα και τα στοιχεία που στηρίζουν τις αμφιβολίες σας, ώστε να εξεταστούν οι συγκεκριμένες περιπτώσεις, με επιτόπιο ουσιαστικό έλεγχο.

2.5 Δαπάνες επιχορηγήσεων - χρηματοδοτήσεων

Από στοιχεία που καταλήγουν στην Υπηρεσία μας, καθώς και σχετικά ερωτήματα, διαπιστώνεται ότι συχνά οι αποφάσεις των διαφόρων Διατακτών για επιχορήγηση ή χρηματοδότηση Ν.Π.Δ.Δ. ή Ι.Δ. κ.λπ. δεν περιλαμβάνουν τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να δικαιολογείται η έκδοση του σχετικού Χ.Ε όπως για παράδειγμα:

- Δεν αναφέρονται οι διατάξεις βάσει των οποίων γίνεται η επιχορήγηση ή αναφέρονται διατάξεις που δεν ισχύουν στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- Δεν αναφέρονται οι ισχύουσες διατάξεις του 2362/95 και των σχετικών π.δ/των, αλλά εξακολουθούν να αναφέρονται οι διατάξεις του ν.δ. 321/69 ή διατάξεις για τα Ν. Ταμεία που έχουν καταργηθεί κ.λπ.
- Δεν προσδιορίζουν το περιεχόμενο της συγκεκριμένης υποχρέωσης του διατάκτη, εάν δηλαδή το συγκεκριμένο ποσόν παρέχεται ως επιχορήγηση ή υπό μορφή χρηματοδότησης για εκτέλεση συγκεκριμένου έργου.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει ο διαχωρισμός των εννοιών των όρων επιχορήγησης και χρηματοδότησης, επειδή σε πολλές περιπτώσεις γίνεται σύγχυση των όρων, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ο έλεγχος των δαπανών και να μην προωθείται η πληρωμή τους, δεδομένου ότι διαφορετικά δικαιολογητικά απαιτούνται κατά περίπτωση.

Με τον όρο **επιχορήγηση** νοείται η χρηματική ενίσχυση φορέως κυρίως από πιστώσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού για την επίτευξη σκοπών ή στόχων που προβλέπονται από τις οργανωτικές διατάξεις ή το καταστατικό του.

Με την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών 2014380/377/0026/27-2-98, καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται, σε συνδυασμό : ; με αυτά που προβλέπονται με την Κ.Υ.Α. του ΥΠΕΘΟ και ΥΠ.ΟΙΚ. 202530/489/0094/14-4-94 (υποχρέωση υποβολής οικον. στοιχείων του ν. 2166/93), ώστε να παρέχονται οι νόμιμα προβλεπόμενες επιχορηγήσεις των διαφόρων Φορέων.

Με τον όρο **χρηματοδότηση** νοείται η καταβολή σχετικών κονδυλίων για την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου, προγράμματος ή δραστηριότητας για την εκπλήρωση

των στόχων ή σκοπών του φορέα που χρηματοδοτεί ολόκληρο ή μέρος του έργου, ο οποίος και παρακολουθεί την εκτέλεση του. Η ανάθεση εκτέλεσης των συγκεκριμένων έργων σε Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., Ο.Τ.Α. και λοιπά γίνεται με απόφαση του αρμόδιου Διατάκτη.

Στην περίπτωση αυτή για την συνέχιση της χρηματοδότησης πρέπει να αποδίδεται λογαριασμός εκτέλεσης των εργασιών ή του προγράμματος-σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις.

Σημειώνεται τέλος ότι στις περιπτώσεις που τα πρωτότυπα δικαιολογητικά είναι απαραίτητα στο φορέα εκτέλεσης του έργου για την δική του διαχείριση, τότε υποβάλλονται στο φορέα χρηματοδότησης τα δικαιολογητικά της δαπάνης σε φωτοαντίγραφα.

Διευκρινίζεται, ότι δεν απαιτείται η υποβολή δικ/κών κ.λ.π. που προβλέπονται με τις ανωτέρω αποφάσεις στις περιπτώσεις που τα διατιθέμενα χρήματα από τον Κρατικό Π/Υ δεν συνιστούν επιχορήγηση, αλλά αμοιβή έναντι συγκεκριμένου έργου (χρηματοδότηση) στα πλαίσια ανάθεσης εκτέλεσης προγραμμάτων που έχουν ενταχθεί στο Β' Κ.Π.Σ. και εκτελούνται από συγκεκριμένους Φορείς.

2.6 Έλεγχος Κοινοτικών Προγραμμάτων

- Είναι ασφαλώς γνωστή η διαδικασία χρηματοδότησης από τον κοινοτικό προϋπολογισμό προγραμμάτων έργων που καταρτίζονται από αρμόδιους Φορείς και Υπουργεία, καθώς και η διαδικασία έγκρισης τους και η διάκριση τους σε εκείνα που εκτελούνται από το Δημόσιο ή τον Ιδιωτικό Τομέα. Για τα θέματα αυτά έχουν δοθεί σχετικές οδηγίες από τη Δ41 και έχουν αναπτυχθεί σε ενημερωτικές συναντήσεις.
- Για τον έλεγχο των σχετικών δαπανών επισημαίνεται ότι τα ελεγκτικά όργανα πρέπει να γνωρίζουν τόσο τους όρους χρηματοδότησης μιας εθνικής δράσης από κοινοτικούς πόρους, που πρέπει να εναρμονίζονται με τις κοινοτικές διατάξεις, όσο και τις εθνικές διατάξεις και το ισχύον νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται για την υλοποίηση των προγραμμάτων
- Θα πρέπει επίσης να ενημερώνονται από τις σχετικές εγκυκλίους του ΥΠΕΘΟ που είναι ο αρμόδιος φορέας για την υποβολή προτάσεων στην ΕΕ προς έγκριση, ώστε να μπορούν να ελέγχουν την κανονική υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών τα οποία βαρύνουν κυρίως τις πιστώσεις του Π/Υ Δημ. Επενδύσεων.

Τέλος, επισημαίνεται ότι τα κριτήρια επιλεξιμότητας ορισμένων δαπανών έχουν διαφορετική έννοια, σε σχέση με τη νομιμότητα και κανονικότητα των αντίστοιχων δαπανών, όπως προσδιορίζεται από την εθνική μας νομοθεσία. Πολλές δαπάνες συγχρηματοδοτούμενες και από την Ε.Ε. έργων κρίνονται μη επιλέξιμες, με αποτέλεσμα να καλύπτονται οι σχετικές υποχρεώσεις με επιβάρυνση του εθνικού Π/Υ. Θα πρέπει συνεπώς οι δαπάνες αυτές να ελέγχονται υπό το πρίσμα και αυτών των κριτηρίων.

Ανακεφαλαιωτικά υπογραμμίζεται ότι οι οδηγίες που παρέχονται με την παρούσα εγκύκλιο αποτελούν κατευθυντήριες αρχές με στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ασκούμενου δημοσιονομικού ελέγχου" σε ορισμένες

βασικές κατηγορίες δαπανών. Στο ίδιο πνεύμα και προς την ίδια κατεύθυνση πρέπει να ενεργείτε και για τις λοιπές κατηγορίες δαπανών που ελέγχονται από τις Υπηρεσίες σας.

Με εντολή Υφυπουργού-Ο Γενικός Διευθυντής-Δ. Ρίζος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

- ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
- ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ
- ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ
- ΣΥΝΑΨΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

• Γενικοί Κανόνες

• Έγκριση - Αρμόδια όργανα

• Γενικές Διατάξεις Διαδικασιών Σύνταξης Συμβάσεων

• Σύνταξη Σύμβασης με Διαπραγμάτευση

5. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ (Ν.2286/95)

• Γενικά

• Διαδικασίες Σύνταξης Συμβάσεων Προμηθειών

• Ανακοίνωση Ανάθεσης Προμηθειών - Κατάρτιση Σύμβασης

• Βασικές Διατάξεις Προμηθειών

6. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

• Γενικά

• Σύνταξη Σύμβασης Σύνταξης Μελετών

• Βασικές Διατάξεις Συμβάσεων Μελετών - Έργων

• Απαιτούμενα δικαιολογητικά

• Πληρωμή 1ου Λογαριασμού

• Πληρωμή 2ου & λοιπών Λογαριασμών

- Πληρωμή τελικού λογαριασμού

6.5 Κρατήσεις

7. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

- Γενικά
- Σύναψη Σύμβασης Κατασκευής Δημοσίων Έργων
- Υποχρεώσεις των Συμβαλλομένων - Αυξομείωση Εργασιών
- Αναθεώρηση Τιμών - Διάλυση Σύμβασης
- Διατάξεις Συμβάσεων Δημοσίων Έργων
- Δικαιολογητικά δαπανών - Κρατήσεις

B. . ΑΣΚΗΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

1. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ

- Δαπάνες για εκτέλεση Δημ. Έργων
- Δαπάνες ΠΔ.Ε. (ΣΑΕΠ, ΣΑΝΑ-ΣΑΤΑ)
- Δαπάνες Υγειον. Περίθαλψης
- Δαπάνες εκτός έδρας μετακινήσεων
- Δαπάνες επιχορηγήσεων - χρηματοδοτήσεων
 - Κοιν. Προγράμματα